Anul XXII – serie nouă Nr. 69, septembrie 2014

EPIGRAMA

PUBLICAȚIE A UNIUNII EPIGRAMIȘTILOR DIN ROMÂNIA

Director: ***GEORGE CORBU*** *Redactor-șef:* ***LAURENȚIU GHIȚĂ***

„Parcere personis, dicere de vitiis“

Marcus Valerius Martialis

DIN SUMAR:

● **ANIVERSAŢI**: **Elis Râpeanu;**

● **EDITORIAL**: **Paşi în conceperea epigramei – o provocare;**

● ***CLUBUL CLUBURILOR*** – **Cenaclul „RIDENDO“ la 45 de ani;**

● **CORNELIU BERBENTE: „Epigrama adevărată este un suflet mare într-un trup mic“;**

● **SOFRONIE IVANOVICI** – ***100 de ani de la apariţia primei Antologii de Epigramă*** *(Ultima parte)*;

● **LECŢIA DE EPIGRAMĂ: Măsura versului, de Elis Râpeanu;**

● ***CRONICILE CONCURSURILOR şi FESTIVALURILOR*** **de la:** ***Iaşi, Gura Humorului şi Cluj Napoca*****;**

● **PĂSTOREL – 150 ani de la naştere şi 50 ani de la dispariţie – de Elis Râpeanu;**

● **MEDALION**: **Valentin David;**

● ***Concursurile revistei, Anunţuri***;

● ***LOC DE DAT… CU CAP*** – **Dueluri, provocări**;

● **Aniversări, IN MEMORIAM** etc.

CARICATURA, în acest număr: **Virgil Tomuleț**.

Grafica: ***Mihai Danielescu*** , ***Gheorghe Mitroiu*** şi ***Costel Pătrăşcan***.

Epigrama

Directori fondatori:
VIRGILIU SLĂVESCU – seria veche
MIRCEA TRIFU – seria nouă

REDACȚIONALE

■ IMPORTANT

Din cauza creşterii costurilor legate de tipărirea şi expedierea revistei, suntem nevoiţi să majorăm preţul de vânzare al unui exemplar. Vom reveni în ultimul număr din acest an cu detalii.

Responsabilitatea privind textele publicate aparţine în totalitate celor care semnează!

Redacţia revistei nu este alcătuită nici din enciclopedişti în ale epigramei şi nu este nici organ de verificare a originalităţii epigramelor şi articolelor colaboratorilor noştri. În măsura în care avem cunoştinţă de vreo neregulă, o semnalăm şi luăm măsurile de rigoare. Eventualele erori apar numai din necunoaştere şi neintenţionat.

■ RUGĂMINTE

Pentru a evita aglomerarea căsuţelor poştale personale ale redactorilor revistei şi ştergerea accidentală, odată cu nedoritele spamuri sau mesaje ciudate, rugăm ca materialele pentru revistă (şi **numa**i materialele pentru revistă) să se trimită pe e-mail pe adresa: **revistaepigrama@yahoo.com.**

Rugăm, astfel, să nu încărcaţi mailul cu forwardări de mesaje umanitare, cereri de donaţii, peisaje minunate, mesaje de retransmis, „Jos X, jos Y“ etc. În marea lor majoritate, acestea nu sunt altceva decât atacuri la sistemele informatice şi putem pierde tot ce avem stocat.

Anunţăm, de asemenea, că am deschis şi un cont în care se pot face plăţi. Menţionaţi, atunci când faceţi o plată: „PENTRU REVISTĂ“ şi daţi adresa la care doriţi să vă fie trimisă revista:

Titular: **Laurenţiu Ghiţă**,

IBAN: **RO 34 PIRB 4213 0390 4200 2000**, Piraeus Bank, Sucursala Giurgiului, Bucureşti.

În ceea ce priveşte poşta clasică, vă rugăm să trimiteţi toate materialele, corespondenţa etc., pe adresa:

Ștefan-Cornel Rodean, C.P. 712, O.P. 7 Sibiu, jud. Sibiu.

Dl. Rodean se va ocupa şi cu problemele de abonamente, plăţi şi distribuţie în teritoriu.

Numărul următor al revistei va apărea la începutul lunii **decembrie 2014**. Materialele pentru revistă le aşteptăm până cel târziu vineri, **17 octombrie a.c**. Ce soseşte după această dată riscă direct retrogradarea în Marele Kosch! Încercăm să scoatem revista mai devreme, pentru a putea fi distribuită la cluburi pentru prima şedinţă din lună, aşa că, rugăm un pic de zor la trimis materiale!

Rugăm, pe cât posibil, separaţi pe foi distincte, epigramele pentru concursuri, cele sezoniere, cele pentru **TOP E** etc. E greu de administrat o singura pagină în care sunt puse toate, grămadă!

■ CONCURSURILE REVISTEI:

1. Compuneţi minim o epigramă pe rime date: *preşedinte / aur*;

2. TOP E – Rugăm Cluburile, Cenaclurile sau Asocierile, să trimită **câte 3 (trei) epigrame de autori diferiţi, pe tema:** „***Munca în echipă***“;

3. Comentaţi (daţi replici) la epigrama: ***Medicina şi justiţia*** *// Azi, două instituţii de valoare / Sunt surse de o mare amăgire: / Când viaţa e trimisă-n cimitire, / Iar adevărul moare în dosare.* (Nicolae Ivan);

4. Compuneţi minim o epigramă la tema: „***Crama, mustul şi pastrama***“.

■ Legat de concursul TOP E, reiterăm rugămintea ca materialele să fie trimise DE CĂTRE CENACLURI, nu individual, întrucât menirea acestui concurs este promovarea colectivelor.

Caseta redacţională: Redactor-şef: Laurenţiu GHIŢĂ

Redactor-şef adjunct: Ștefan-Cornel RODEAN **Tehnoredactare texte: Bogdan GHIȚĂ**

Corespondenţi activi: Toată suflarea epigramofilă. Unii mai mult, alţii, mai puţin mult (!)

EDITORIAL

Am primit la redacţie acest mesaj, din partea unui coleg, evident, preocupat de epigramă, dornic să-şi ridice calitatea scrisului. Departe de a-l minimaliza, ne punem întrebarea firească: Oare chiar aşa este? Există o reţetă de a scrie o epigramă? Vă supunem atenţiei textul prietenului Liviu Zanfirescu şi vă invităm să concepem împreună răspunsul la această întrebare. (Redacţia EPIGRAMA)

PAȘI ÎN CONCEPEREA EPIGRAMEI

Într-o vreme în care majoritatea oamenilor sunt marcaţi de efectele nefericite ale crizei prin care trece societatea românească şi nu numai, o „repriză“ de râs, de bună dispoziţie, este binevenită.

Încercând o apreciere, pot spune că în cadrul Clubului Epigramiştilor „Cincinat Pavelescu“ din Bucureşti unii vin pentru audierea unor catrene (pentru că, evident, nu toate sunt epigrame) care binedispun, dar care şi pun pe gânduri, cu numeroase învăţăminte de ordin educaţional. Alţii vin pentru întreţinerea (înviorarea) gândirii prin stimularea creaţiei epigramatice, pentru perfecţionarea conţinutului şi formei acesteia, răspunzând şi unei provocări prin participarea la concursul ce se organizează. Aşadar, există interes şi pentru unii şi pentru alţii.

Abordând cu seriozitate subiectul, cred că putem fi cu toţii de acord că esenţa existenţei unui club de profil o constituie creaţia, EPIGRAMA, cu întregul său cortegiu de activităţi, cu accent pe promovarea creaţiei autentice, a stilului profesionist şi, fără vorbe mari, ştiinţific.

Dintre toate activităţile ce se derulează în acest sens, apreciez drept fundamental modul (metodica) de elaborare a unei epigrame, adică, mai direct spus, cum gândim o epigramă? Într-un fel, se apropie de ceea ce exprimă sintagma „învaţă cum să înveţi“.

Circulă printre epigramişti zicerea cum că înşişi marii epigramişti Cincinat Pavelescu şi Mircea Trifu ar fi abordat această chestiune numai că, în final, lucrurile au rămas „în coadă de peşte“.

Îmi doresc ca revista de specialitate să reia acest subiect, promovând într-un registru larg opinii ale unor consacraţi epigramişti, cu vastă experienţă pe linia modalităţilor de concepere a epigramei (cu variante concrete).

Încercarea puerilă de a arunca în derizoriu această chestiune, susţinând că este imposibil de a explica modul de realizare a epigramei ar duce la concluzia că unii ar realiza-o inconştient, ceea ce nu este cazul. Îmi imaginez cu greu situaţia în care un dascăl (părinte, bunic) întrebat fiind (de fiu, nepot) cum concepe acesta epigrama să răspundă că e „imposibil“?!

Că este dificil de conturat (conştientizat) paşii şi elementele de construcţie ale unei epigrame – indiscutabil.

Am mai constatat că, din păcate, mai persistă un aşa zis curent al secretomaniei, care, chipurile, ar constitui un atu al celor din vârf, dar care, evident, nu este benefic nici pentru ei, nici pentru noi şi nici pentru cei tineri care doresc să debuteze în domeniu.

Socotesc că a sosit vremea promovării cu prioritate în paginile revistei EPIGRAMA a unor materiale care să răspundă la întrebarea „*Cum gândesc o epigramă?*“, fapt ce constituie, evident, o necesitate.

Desigur, vor fi suprapuneri de păreri (asemănări), dar şi suficiente diferenţe (noutăţi, surprize), pornind, în primul rând de la valoarea, experienţa (vechimea) în domeniu, dar existenţa diversităţii de opinii care să răspundă la întrebarea fundamentală „*Cum realizez o epigramă?*“ nu poate fi decât în beneficiul tuturor şi, mai ales, în creşterea valorii acesteia.

LIVIU ZANFIRESCU, Clubul Epigramiştilor „Cincinat Pavelescu“, Bucureşti

INTERVIU

Corneliu Berbente:

Epigrama adevărată este un suflet mare într-un trup mic

Interviu cu George Corbu

1. În cazul epigramei, consideraţi că avem de-a face cu o simplă specie literară (sau a ironiei) ori cu un gen distinct autonom?

Genuri literare se consideră a fi trei: liric, epic şi dramatic; uneori se mai adaugă la acestea încă două: cel satiric şi cel didactic. Cred că epigrama nu poate fi încadrată complet la nici unul din cele cinci, deşi este apropiată de genul satiric. Totuşi nu consider că epigrama ar putea fi redusă doar la satiră, caz în care ar fi o specie a genului satiric. Dificultatea categorisirii epigramei constă în marea ei varietate, realizată într-o formă scurtă. În fond, nici o lucrare literară nu este doar lirică, epică, dramatică etc, dar pe o întindere mai mare, una din aceste trăsături poate să fie preponderentă. Vechii greci aveau muze diferite pentru comedie (Thalia) şi tragedie (Melpomene); aveau, de asemenea, muze diferite pentru poezia lirică (Euterpe), erotică (Erato) şi epică (Calliope). Va să zică, era dificil să ai o singură muză pentru un gen literar. Există în lumea mai aproape de noi un teatru liric (opera), deci o îmbinare, cel puţin în denumire, între liric şi dramatic (în plus, apare şi muzica – aici componentă principală, iar aceasta nu ţine de literatură). Este poezia lui Topârceanu de un singur gen literar? Chiar poetul spune (citez din memorie): „*Gâze, flori întârziate, / Muza mea satirică / V-a-nchinat cu drag la toate / Câte-o strofă lirică*“. Însăşi epigrama, cu toată scurtimea ei, poate cuprinde şi lirism, dar şi un reproş (satiric sau sfătos) adresat cu dragoste, cu delicateţe, chiar într-un madrigal. În limbajul de astăzi, există sintagma „love story“, care cuprinde atât lirism (love), cât şi epic (story). Luceafărul lui Eminescu nu este, oare, şi un „love story“ care cuprinde şi filozofie şi morală? Îl încadrăm însă la genul liric, considerând dragostea ca fir dominant.

Concluzia noastră este că epigrama este o specie literară aparte care poate deveni gen, dacă epigramiştii se vor strădui să-i confere importanţa pe care este capabilă s-o aibă. Aş enumera mai întâi trăsăturile care i se atribuie astăzi unanim: 1) forma scurtă, versificată; 2) umorul (care se poate găsi mai mult sau mai puţin sub formă de satiră, cugetare, morală etc.) 3) diversitate (tematică, formă, criterii de abordare). Aceste trei caracteristici nu-i pot asigura însă un gen, adică o formă distinctivă (ba dimpotrivă!). Cred că o soluţie este punerea în evidenţă şi în valoare a ceea ce epigrama are de la început în însăşi denumirea ei, adică „*inscripţie pe*“ (din limba greacă: epi = deasupra: gramma = inscripţie). Inscripţia poate fi pe caractere, pe suflete, pe minte etc. Aceasta înseamnă că forma scurtă a epigramei poate fi utilizată în avantajul ei, mai ales într-o lume grăbită, cum este cea de astăzi, care „nu are timp“ (din ce cauză nu are timp este de analizat şi epigrama poate contribui la aceasta). Epigrama-inscripţie poate şi trebuie să conţină o mare concentraţie de lirism, de epic, de dramatic, cugetare, morală, de credinţă în ceva mai presus decât efemerul vizibil, spuse cu doza necesară de umor, dar şi de grijă şi dragoste pentru semenii noştri. Pe lângă dimensiunile telurică şi filozofică, nu poate să-i lipsească epigramei şi dimensiunea teologică.

2. Câteva cuvinte despre aria de răspândire a epigramei. Este ea un gen prin excelenţă latin?

În paranteză observ că în întrebare aţi folosit cuvântul „gen“! Continuînd cu întrebarea: ca părinte al epigramei este unanim recunoscut latinul Martial, care are un volum intitulat chiar „**Epigrame**“. Printre multe altele, el lansează expresia: „*Nu-i totul să trăieşti, ci să fii sănătos*“. Nu am văzut un autor grec dedicat epigramei într-o asemenea măsură, deşi epigrama („inscripţie pe“) vine de la greci. Totuşi echivalenţe sunt posibile. Spre exemplu, în Iliada lui Homer intriga este o inscripţie: „*Celei mai frumoase*“, pe mărul de aur aruncat de zeiţa Discordia la nunta lui

→

INTERVIU

Tetis cu Peleu. În „**Istoria animalelor**“, Aristotel foloseşte pentru prima dată comparaţia cu cameleonul pentru a caracteriza persoane cu caracter schimbător. Un alt filozof, Diogene din Sinope, umbla cu felinarul în mână după o fărâmă de dreptate. Dintre autorii comici, amintim pe Aristofan, care satiriza democraţia ateniană, pe Pericle şi chiar pe Socrate! În schimb, la romani avem pe Iuvenal cu ale sale „**Satire**“, iar în poemele scriitorilor latini, găsim multe echivalenţe cu epigrama şi posibile atribuiri; în **„Eneida“** lui Virgiliu, găsim versul cu rezonanţe epigramatice: „*Timeo danaos et dona ferentes*“ („*Mă tem de greci şi când fac daruri*“). La fel, în cuvântările marilor oratori romani (printre alţii, Cicero), sunt multe expresii celebre cu asemenea rezonanţe. Totuşi, se bănuieşte că nu puţine dintre astfel de dictoane „epigramatice“ ar proveni de la autori greci. Ele au fost însă impuse de cuceritorii romani şi sunt luate ca atare. Se pune întrebarea dacă epigrama poate aduce noutăţi şi în acest spaţiu al dictonului sau proverbului, al aforismului. Răspunsul meu este afirmativ: epigrama poate descoperi dictoane noi, ba chiar le poate pune şi pe cele existente mai bine în valoare, într-o lumină nouă, utilizând avantajul formei sale curgătoare, frumoase, poetice, cu imagini sugestive, dar şi cu ingeniozitate.

Avem desigur, pe linia latinităţii, epigramele franţuzeşti, expresii şi versuri satirice, definiţii epigramatice ale epigramei înseşi etc. Putem cita pe Voltaire, Boileau (*L'Art poétique*), Montesquieu; putem aminti, de asemenea, „**Reflecţiile**“ lui La Rochefoucauld, epigramei, ca inscripţie, nefiindu-i străină maxima, ba dimpotrivă.

Totuşi, nici englezii, germanii, italienii sau ruşii nu-s străini de epigramă şi de spiritul ei. Aş aminti, la englezi, pe Alexander Pope cu al său „*A greşi e omeneşte, a ierta e divin*“, din „***Eseu despre critică***“. Ne putem referi şi la Oscar Wilde sau Bernard Shaw.

Poetul german, mai puţin cunoscut, Freidenker, a publicat o culegere de zicale, fabule şi ghicitori. De la el a rămas celebra zicală: „*Foamea este cel mai bun bucătar*“ (Hunger ist der beste Koch), care poate fi descoperită într-o formă aproapiată la Cicero, fără însă ca romanii să-i fi dat mare importanţă.

Cardinalului italian Cezar Borgia i se atribuie expresia: „*Ori cezar* (împărat), *ori nimic*“, bazată pe un joc de cuvinte legat chiar de numele său. În scrierea sa „***Despre aventurile eroice***“, Giordano Bruno (ars pe rug în 1600) scrie expresia memorabilă: „*Se non è vero, è ben trovatto*“ – dacă nu e adevărat, e bine găsit.

În sfârşit, dăm şi expresia „Чтение – вот лучшее учение!“ („*Lectură, iată cea mai bună învăţătură!*) care se atribuie poetului rus A.S. Puşkin. De subliniat că, în limbile rusă şi română, „lectură“ şi „învăţătură“ rimează. Puşkin a scris chiar epigrame în forma pe care o cunoaştem astăzi. Eu ştiu una pe dinafară, care însă nu poate fi redată aici.

Era şi greu de crezut că la alte popoare decât cele de gintă latină nu s-ar găsi epigrame. Diferenţa constă însă în amploarea şi importanţa care se dă epigramei. Cred că o mişcare epigramatică aşa cum avem în România, (la care aş adăuga şi Republica Moldova, cu numeroşii şi excelenţi săi epigramişti – amintesc doar pe Efim Tarlapan, Mihai Cimpoi, Ion Diviza), nu are egal. Această mişcare s-a extins şi în alte ţări şi continente, prin românii din diaspora. Amintesc pe Florea Ştefănescu unul din epigramistii noştri valoroşi care a dus epigrama până la München. În S.U.A., după cum ştiţi, există o publicaţie a românilor americani care publică şi epigrame. Acum 3–4 ani, reprezentanţi ai acestora au venit şi la Bucureşti, având o întâlnire la Casa Centrală a Armatei, unde au participat şi George Corbu, Corneliu Berbente şi regretatul mare epigramist Victor Macarevici. Primii doi au citit şi epigrame, care au fost foarte bine primite.

3. Epigrama este (sau poate fi) o oglindă a epocii istorice pe care o redă şi în care se manifestă. Este mult, este puţin?

Cred că din cele spuse până aici este clar cât de mult poate face epigrama, în felul său propriu, cu trăsăturile recunoscute până acum, la care aş adăuga exigenţele pe care le-am formulat. Cu aceste exigenţe, epigramei i s-ar recunoaşte mai bine ceea ce poate face şi, în parte, a făcut deja. Cu implicarea critică, satirică, morală şi filozofică, dar şi cu dimensiunea teologică pe care eu

(Continuare în pag. 35)

CONCURS

REZULTATELE
CONCURSULUI DE REPLICI (COMENTARII) EPIGRAMATICE

Epigrama comentată a fost:

RATARE ÎN VIAŢĂ

Din ale vieţii mari probleme
Pe asta, cel mai bine-o ştiu:
Întruna m-am sculat devreme,
Dar veşnic m-am trezit târziu!
(Stelian Ionescu)

Germania a câştigat în Brazilia, aşa că nu puteam fi noi mai fără un neamţ în frunte, măcar ca nume! Acuma, lăsând gluma deoparte, cea mai reuşită creaţie înscrisă la acest concurs ni s-a părut epigrama d-lui
Eugen Deutsch

* * *

Degeaba te trezeşti devreme,
Tot vei avea un handicap
Şi vei avea de ce te teme,
De te-ai sculat cu ***noaptea***-n cap!!

La penalty-uri, au ratat podiumul alte câteva epigrame reuşite:

NU VĂ TREZIŢI DIMINEAŢA?

În zori, cu un semnal sonor,
Problema critică se-ndreaptă,
Doar că un ceas deşteptător
Trezeşte, însă, nu deşteaptă!
Vasile Larco

CONSECVENŢĂ

Cum somnul starea lui firească
A fost, nimic nu l-a schimbat:
N-a reuşit să se trezească,
Nici când în groapă l-au băgat.
Dan Căpruciu

* * *

Problema lui e caz închis,
Chiar pariez cinci euroi,
Căci se va deştepta precis
La… Judecata de Apoi!
Florina Dinescu-Dinu

OLEACĂ DUPĂ

Mi-e veşnic conştiinţa trează
Şi bezna-ncearcă să o rupă,
*Căci totdeauna **sunt pe fază**,*
*Dar **înţeleg** oleacă… după!*
Eugen Ilişiu

RATARE AMELIORATĂ

„Ratarea-n viaţă“, zic zglobiu
Că nu-i atât de complicată:
Mai bine mă trezesc târziu
Şi nu las pentru niciodată.
Ioan Şiman

RATARE ISTORICĂ

Imnul este şi rămâne
Tot „Deşteaptă-te române“,
Dar oricât i s-a cântat
Dânsul nu s-a deşteptat.
Vasile Ţincaş

COTIDIANĂ

Când sună ceasul, n-am probleme
Să iau poziţia de drepţi,
Dar una-i să te scoli devreme
Şi alta e să te deştepţi.
Nichi Ursei

UNUI AMIC

Îţi dau un sfat, ca unui fiu,
Şi,-n calcul ia-l, când ai dileme:
Atunci când te trezeşti devreme,
Poţi să te scoli şi mai târziu!
Nicuşor Constantinescu

* * *

Că te-ai trezit târziu,
Povestea este veche;
Motivul toţi îl ştiu:
Culcatul pe ureche.
Ioan Lazăr

VINOVATUL LUI „PIERDE VARĂ“

Ornicul e cu probleme,
Că el ticăie zglobiu
Pentru unii prea devreme,
Pentru alţii prea târziu!
Gheorghe Gh. Popescu

Au ratat calificarea, dar se pregătesc pentru Champions League de ediţia viitoare: Janet Nică, Valentin David, Smaranda Iuga, Constantin Manea, Mircea Micle, Dan_T, Ion Răşinaru, Ionel Iacob-Bencei, Corneliu Zeana, Petru-Ioan Gârda, Nicolae Precupeţu, Nae Bunduri.

ANIVERSĂRI

Le urăm

La mulţi ani, de Ziua lor!...

PEISAJ DE TOAMNĂ

Cad la frunze în noroi
Şi toţi pomii-s iarăşi goi,
Că te miri, cu insistenţă,
De atâta indecenţă.

IOAN FĂRCAŞ – 85 ANI

LA BACALAUREAT

Nu ştiu de-a trecut prin „poartă“
Cel ce la un bac a zis
Că latina-i limbă moartă
Şi-i vorbită doar în scris?!

MIRCEA MICLE – 80 ani

SEDUCŢIE

Ne tot lăsăm mereu seduşi
De cei ce umblă cu mănuşi,
Uitând că ei le folosesc
Să-i protejeze, când lovesc.

PETRE BĂNEŞTI – 70 ani

TRISTEŢE

Constat în lumea de aici,
Scăldată în atâtea ape
Că, dintre sute de amici,
Doar umbra mi-a rămas... aproape.

RADU IONESCU-DANUBIU – 65 ani

NEPOTRIVIRE

Degeaba-i zici ce mult o placi,
Cuvinte dulci de-i potriveşti:
Nu te-nţelege-atunci când taci.
Şi chiar deloc... când îi vorbeşti!

GRIGORE MARIAN DOBREANU – 65 ani

CU OCAZIA PENSIONĂRII

Nepoţii mi-au urat prin ploaie
Rupându-mi inima în două:
„Un secol să trăieşti, tataie!
Şi pensia să ne-o dai nouă...“.

NELU VASILE – 65 ani

VULPEA ÎN POLITICĂ

Mânată de-un nesaţ etern
Vânează noi dregătorii,
Dar şi ajunsă în Guvern
Se ţine de... găinării.

ION CUZUIOC – 65 ani

SE PUBLICĂ ORICE

A apărut în stare bună
Volumul foarte lăudat
Şi-i căutat de cei ce-adună
Hârtie de împachetat.

ELIS RÂPEANU – Mai mulţi decât s-ar crede

MODESTIE

Să urc astăzi pe Olimp,
N-aş avea atâta timp;
Aşa, visul mi-e modest:
Iau bilet spre Everest.

ANA RUSE – Nici mai mult, nici mai puţin

CLUBUL CLUBURILOR

RIDENDO - 45

IONEL IACOB-BENCEI,
Preşedintele Cenaclului RIDENDO Timişoara

Cenaclul de Satiră şi Umor RIDENDO din Timişoara s-a constituit la 3 octombrie 1969, fiind – în ordine cronologică – al doilea cenaclu de profil din ţară, după Clubul Epigramiştilor Bucureşteni CINCINAT PAVELESCU, dar nu după modelul acestuia sau „stimulaţi“ de cineva.

Cert este că un grup de 3–4 scriitori de la Filiala Timişoara a U.S.R. au avut inspiraţia înfiinţării unui cenaclu satirico-umoristic într-un colţ de ţară unde umorul, voioşia, persiflarea versificată (populară sau cultă) sunt acasă prin tradiţie. Ultimul „mohican“, fost vârf de lance în acţiunea respectivă, scriitorul Ion Velican (alias John Oregon) a încetat din viaţă (2013) în SUA, unde a emigrat înainte de 1989.

De la început, cenaclul a fost deschis mai multor genuri / specii: cronică rimată, epigramă, fabulă, pamflet, rondel satiric, panseuri, proză umoristică, inclusiv poezie dialectală.

Istoricul cenaclului nostru a fost detaliat în volumele aniversare „RIDENDO–35“ (2004) şi „RIDENDO la 40 de ani“ (2009), îngrijite de semnatarul acestor rânduri, reluarea in extenso a acestuia fiind inutilă.

După şedinţa de constituire, simţindu-se nevoia unui preşedinte – personalitate marcantă a vieţii literare timişorene – s-a găsit persoana potrivită: prof. univ. dr. N. D. Pârvu, care a păstorit Cenaclul în anii 1970–1971, când la cârmă a fost ales eminentul epigramist Dimitrie Jega, un senior al epigramei, iscusit conducător, ce avea să se retragă pe motiv de boală în anul 1983. A fost perioada cea mai emulativă, de ea legându-se şi înfiinţarea, în 1977, a Secţiei de Caricatură, avându-l ca temelie pe tânărul student Ştefan Popa (POPA's de mai târziu), secondat de alţi doi valoroşi graficieni: Neboişa Rosici (NERO) şi Nic. Lengher. În anul 1984 conducerea cenaclului a fost preluată de col. Dr. Victor Gorşcovăz, avându-l ca vicepreşedinte pe Ionel Iacob-Bencei, căruia i-a predat „ştafeta“ în luna ianuarie 1996. Aşadar, „robul lui Dumnezeu şi al epigramei“ duce în cârcă de câteva decenii un cenaclu cunoscut şi apreciat în ţară, aflat încă în prim-planul competitorilor.

Ani de-a rândul, „ridendiştii“ au alimentat o rubrică de umor ce apărea în cotidianul „DRAPELUL ROŞU“, dar şi-au încercat puterile şi la revista locală „ORIZONT“ sau la cunoscuta revistă de umor „URZICA“ din Bucureşti. Încă din anul 1977 Ştefan Popa (POPA's) a fost prezent la o expoziţie itinerantă, iar în anul 1978 a avut o primă „ieşire“ în Franţa. Au urmat culegerile, almanahurile, albumele... cel mai prolific scriitor de la RIDENDO fiind Dimitrie Jega, care a dat la tipar 10 cărţi în 7 ani, toate la Editura LITERA.

Participarea la concursurile tematice a interesat câteva „vârfuri“, prezenţa mai mare fiind la cele de caricatură organizate în Timişoara prin anii '80, când Ştefan Popa-POPA's a hotărât ca organizatorii să participe doar *hors-concours*, model introdus şi la concursul de epigrame RIDENDO –20 (1989) de Ionel Iacob-Bencei şi apoi preluat şi de alţii.

Au urmat „Întâlnirile Epigramiştilor“ din anii 1994, 1999, 2002, 2004, 2007, 2009 şi – sperăm – 2014! În funcţie de posibilităţile financiare, cu aceste ocazii, au fost editate şi culegeri / volume aniversare / comemorative. Cu prilejurile „Întâlnirilor“ de la Timişoara ne-am străduit să fim gazde bune, astfel că, pe lângă recitalurile cu public şi decernarea premiilor, am organizat câteva „ieşiri“ în oraşe şi comune din judeţ.

CLUBUL CLUBURILOR

Sutele de premii primite de cenacliști de-a lungul a patru decenii şi jumătate (locul I în top îi revine maestrului Ştefan Popa-POPA's, Preşedinte de Onoare al Cenaclului RIDENDO), apariţia lor într-un număr important de culegeri, volume colective, antologii... atestă creaţia de valoare a acestora.

Nu putem însă trăi numai din amintiri. Cenaclul are nevoie de o grabnică „infuzie" de tineri talentaţi, serioşi, răbdători şi harnici. Noi, cei mai în vârstă, am ţinut „steagul sus" cât ne-a fost în putinţă, dar toate au o limită; trebuie să ţi-o cunoşti, să fii conştient şi să te retragi la timpul potrivit. Pentru mine, acest timp a sosit.

În timpul celor patru mandate, am căutat să mă încadrez în spusele bătrânului prieten Dimitrie Jega: „*Ionele, să fii ferm, dar drept!*". Unii spun că sunt prea ferm, dar nimeni nu s-a văitat că aş fi nedrept. E ceva şi asta...

După două „prelungiri" de mandat (cu voie sau fără voie), calendaristic, predau şefia Cenaclului RIDENDO în luna ianuarie 2016. Altfel zis, voi încheia o perioadă importantă: 75 de ani de viaţă (dacă vrea Dumnezeu) şi 33 de ani în conducerea cenaclului RIDENDO.

Mulţumesc Casei de Cultură a Municipiului Timişoara, domnului Director Pavel Dehelean, maestrului Ştefan Popa-POPA's, colegilor loiali, ca şi domnului George Corbu, preşedintele UER, pentru colaborarea fructuoasă şi sprijinul moral acordat cenaclului nostru.

Ultima

Dragi amici şi inamici,
Cei de dincolo de moarte,
Iacob se opreşte-aici,
BENCEI merge mai departe...

Ionel Iacob-Bencei

La simpozionul arheologilor

A luat cuvântul, iarăşi,
Cel al cărui nume-mi scapă:
„Printre noi, stimaţi tovarăşi,
Sunt şi unii care sapă!"

Ştefan Buzărnescu

Dezastru demografic

Iubita mea cu mulţi iubiţi,
De-ar fi amanţii ca să-ţi moară,
Am fi de vremuri urgisiţi
Şi-o mare molimă în ţară.

Petru Chira

Electorală

Cu înclinaţii spre gregar,
Îi vom alege iar şi-n urmă;
Români, treziţi-vă măcar
Acum, din spiritul de turmă!

Arcadie Chirşbaum

Vizită la spital

Când a ajuns la patul meu,
Pe doctor – răsuflând din greu –
L-am întrebat de-a bolii soartă,
Şi mi-a răspuns: „*Hai, las-o moartă"*!

Traian Conciatu

Vechii şi noii aleşi

Jaf la urne. Eu socot
Că nu-s oameni, ci sunt câini:
„Foştii" ne-au tăiat din pâini,
Ăştia ni le iau de tot!

Ioan Crăciun-Petrişan

Femeia

Mă tot gândesc la cele pământeşti
Şi nicidecum la o fecioară castă;
Femeia e făcută s-o iubeşti,
Nu e făcută spre a fi nevastă.

Ioan Fărcaş

Modernizare

Tare-mi place portul, vatra,
Ba m-am şi modernizat:
Am acuma un palat
De o să-mi încapă şatra...!

Corneliu Iovuţa

Unora uniţi în ticăloşii

Că-asemănarea îi uneşte,
Să te mai miri, nici n-are rost;
Şi legea fizicii păleşte
Când se atrage prost cu prost.

George Lungoci

EVENIMENT

P^STORIŢI DE P^STOREL

Cronica Festivalului Al. O. Teodoreanu, ediţia 2014

alcătuită de **PETRU-IOAN GÂRDA**

Biblioteca Judeţeană „Gheorghe Asachi“ din Iaşi, împreună cu **Asociaţia Literară „Păstorel“**, au organizat în perioada 20–22 iunie 2014, **Festivalul „AL. O. TEODOREANU“** prilej cu care au fost premiaţi câştigătorii concursului internaţional de poem ironic şi epigramă cu tema „**TĂMÂIE ŞI OTRAVĂ**“.

În introducerea sa, poetul **Mihai Batog Bujeniţă** a afirmat, printre altele, că epigrama este specifică limbii române, că nu crede că se scrie epigramă în limba chineză sau în limba kurdă. Dar l-a contrazis, oarecum, **Vasile Vajoga**: „*Nu-s de acord cu tot ce spui, / Fiind convins, de bună seamă, / C-avem şi umorişti destui / Ce sunt chinezi în epigramă!*“. Nu ştiu de ce se uita la mine în momentul recitării, poate pentru că am ochii înclinaţi *oleacuţîcă*, alt motiv nu văd...

Un epigramist împietrit de masa de epigramişti de la picioarele sale

Surprizele festivităţii, demult trecute în programul difuzat în tot oraşul, au fost două (premiul meu nu se pune). Una a fost prezentarea „prezentării“: „**Cine este şi ce vrea Costel Pătrăşcan**“, a celui care este considerat de mulţi drept cel mai bun caricaturist român de presă al momentului. Apoi, a doua surpriză, a avut loc un mini-recital susţinut de regizorul prof. univ. dr. **Bogdan Ulmu** şi de actriţa **Erica Moldovan**, cu un text adaptat după **Cornel Udrea**.

Iată şi premianţii şi textele lor, aşa cum le-am primit de la organizatori.

Preşedinte juriu: **Mihai Batog Bujeniţă,** membri: **Gheorghe Bălăceanu, Eugen Deutsch**.

Secţiunea EPIGRAMĂ

PETRU IOAN GÂRDA – Premiul III:

Arivism

Atâta m-a cădelniţat
Un ipocrit,
Că pân' la urmă am cedat:
M-am otrăvit.

Cauză şi efect

Când locuiam la soacra mea –
Era-ncântată ca de râie –
De otrăvită ce părea,
Tot timpul... mă făceam tămâie.

JANET NICĂ, – Premiul II:

Tatăl ceresc

La suflet bun, Cerescul Tată,
Ca să evite tragedia,
Otrava n-o dădu deodată,
Ci dete-n schimb, căsătoria.

Sfinţii noştri politicieni

În fruntea ţării să rămâie,
Să nu ne lase-ai nimănuia,
La vot, stăpânii ne tămâie,
Apoi ne cântă... Aleluia!

IONEL-IACOB BENCEI – Premiul I:

În sfatul ţării

Cu demnitari simandicoşi,
Nimic în ţară nu se schimbă
Că jumătate-s „tămâioşi“,
Iar restul, „otrăviţi“ la limbă.

Scenă de familie

La dejun s-au aşezat,
Puşi întruna pe gâlceavă,
Ginerele „tămâiat“
Lângă soacră-sa, „otravă“...

Secţiunea POEM IRONIC

DOREL GHEORGHE VIDRAŞCU – Premiul III;
PAVEL LICĂ – Premiul II;
DAN VIOREL NOREA – Premiul I.

EVENIMENT

A doua zi am fost prezenţi la Ceremonia de dezvelire a bustului lui Al. O. Teodoreanu – Păstorel (1894–1964). Aici, după inevitabila sfinţire, a fost evocată personalitatea celebrului umorist, s-a citat din opera sa, din critici şi s-au recitat catrene personale de către cei de faţă. De menţionat că atât bustul lui Mihai Codreanu, din vecinătate cât şi cel al lui Păstorel, au fost realizate cu contribuţia esenţială a confratelui nostru, doctorul umorist **Sorin Cotlarciuc**.

Vasile Larco, cu gândul la Păstorel, a spus: *Tristeţea lirică m-a prins / Şi-o trec cu nostalgie-n glas: / Pe strada Viilor s-a stins, / Dar printre vii... viu a rămas!* Apoi, observând că busturile marelui sonetist Mihai Codreanu şi al lui Păstorel sunt învecinate: *Epigramistul Păstorel, / Fiind umorului fidel, / S-o duela şi va petrece / Cu M. Codreanu-n Bolta Rece*. Dar **Vasile Larco** e în vervă, nu se mulţumeşte cu un bust, el vrea statuie!: *Statuia mea, pe roib călare, / S-o amplasaţi în Gura Văii, / Dar nu o dăltuiţi în sare / C-or năvăli pe ea lingării!* Am mai reţinut, dintre catrenele rostite aici, pe cel al lui **Laurenţiu Ghiţă**: *În bustul proaspăt dezvelit, / Un Păstorel ni se arată / Ca realmente împietrit / Că i-a venit... nota de plată!*. **Gheorghe Vidraşcu** i-a închinat lui Păstorel acest madrigal: *Când Păstorel tăifăsuia cu vinul / Sacralizându-i şoapta din pocal, / Ca un bijutier monta rubinul / Într-un catren de spirit epocal...*

Apoi, eu le-am dedicat un catren epigramiştilor din Iaşi: *Eu cred că nu greşesc defel / Când spun: la Iaşi, cu Păstorel, / Aţi cam ajuns la apogeu; / La Cluj vor pune bustul meu...* Şi am primit replica de la **Janet Nică**: *Privind bustul lui Gârda // Citind în populară cheie, / Eu cred că sculptoru-i femeie, / Făcându-l până la buric; / Mai jos, ea nu văzu nimic!*

N-ai cu cine, mă...! Normal că nu l-am luat în seamă şi am plusat, spunându-i părintelui care a sfinţit bustul lui Păstorel că... *O să-i fie mult mai greu / Să sfinţească bustul meu, / C-o să aibă,-n plus, o grijă: Îi va trebui o tijă! / (În construcţii, mai concret, / I se spune trafalet)*.

În fine, am intrat „sub Boltă“ pentru masa de prânz sau „agapa frăţească“. Lung prilej de vorbe, amintiri, dueluri, şarje, bancuri chiar. C-aşa-i în umor...! Aici, între două feluri, am dat o fugă prin hrubele vestitei crâşme, unde se păstrează vin vechi de calitate şi unde parcă toţi pereţii emană istorie bahico-literară...

Am avut bucuria de a ne întâlni şi cu maestrul **George Petrone**, prezent împreună cu soţia sa şi cu **Ion Diviza** (de când se trece liber graniţa, pe Diviza şi pe Bâlici îi poţi întâlni pe unde te aştepţi mai puţin...).

Poetul **Vasile Vajoga** a evocat trecutele vremi şi, ca răspuns la o laudă la adresa ieşenilor „La Iaşi se scrie şi bine, şi mult...“, a remarcat: *Aşa e! Pot şi eu susţine / Păreri diverse când ascult; / Un tip, Vajoga, scrie bine, / Un altul, Larco, scrie mult!...* **Pavel Lică** şi-a adus şi el contribuţia la zâmbetul general: *Când vezi acum la „Bolta rece“, / Servind domniţele cu nuri, / Cum să-ţi mai vină a petrece / Când vin cu vin, de-ţi vin... călduri?*

Bolta Rece are o ***Carte de Onoare***, în care am fost invitaţi şi noi să lăsăm semne pentru viitor. Citez doar catrenul scris acolo de **Laurenţiu Ghiţă**, semnificativ pentru atmosfera creată: *Cine pe aicea trece, / Veşnic îşi aduce-aminte: / Bolta este, poate, rece, / Dar primirea e fierbinte!*

Seara s-a întâmplat cina de adio, la care au fost invitaţi şi bibliotecarii (şi mai ales bibliotecarele) de la „Gheorghe Asachi“. Ne-am dovedit a fi cam timizi, dar eu tot nu m-am lăsat până nu am dansat-o pe a mai fainã dintre ele! Doamnă, să-mi scrieţi, că eu am uitat să vă întreb cum vă cheamă!

Sigur că invidia a lucrat în comeseni, din moment ce Vidraşcu a ţinut să spună: *Cum apare-o Afrodită, / Gârda o şi salvgardează: / Mintenaş, el o invită / La un dans... şi ce urmează.* Dar nu cred că s-a referit la mine. A avut destul timp să-şi dea seama că sunt un om cumpătat, la locul lui... Acest domn Vidraşcu a fost o plăcută surpriză pentru mine: stilat, bonom, mereu pe fază cu o replică demnă de reţinut. Pe ceilalţi îi cunoşteam, de aceea nu îi mai laud (şi) aici.

Ca o concluzie generală, aş spune că Păstorel are la Iaşi, fie că sunt în gruparea Petrone, fie că sunt în gruparea Bujeniţă, fie că sunt prinşi la mijloc, urmaşi de nădejde. De fapt, în Moldova în general se mănâncă poezie pe pâine...

HOMO EPIGRAMATICUS

NOI ŞI... ELE...

FEMEIA, A OPTA MINUNE A LUMII

Femeia-n sferele înalte,
Printre minuni e ca o stea
Şi totuşi, despre celelalte...
Mai ştim şi noi câte ceva.

Nae Bunduri

AXIOMĂ

De femei se spune-ades
Că trăiesc, de generaţii,
Mult mai mult decât bărbaţii;
Văduvele, mai ales.

Nicolae Mihu

CONFESIUNEA UNUI CROITOR

De când m-a înşelat nevasta,
Nu scap de un presentiment,
Că am croit-o pentru asta,
Dar cred că nu suficient!

Grigore Chitul

FAPT DIVERS

I-a servit şi doamnei şocul
Viaţa, cu-ale ei contraste,
C-a bătut-o ieri norocul
...De i-a rupt vreo patru coaste.

Florin Rotaru

DUPĂ ALEGERI

Cei ce-s născuţi pe-acest meleag
De mamă-şi amintesc cu drag;
Pe-a celui care-a fost ales
Românii o invocă des.

Elis Râpeanu

NEVESTEI MELE

Am nevastă ideală,
Mă tratează permanent;
Sigur n-o sa mor de boală,
O să mor de tratament.

Emil Cremer

SEMN EVIDENT

Un bărbat când te-ntâlneşte
Şi, în ochii tăi priveşte,
Semnul este evident,
Că n-ai piept… proeminent!

Eugen Ilişiu

LA IZGONIREA DIN RAI

De când l-a izgonit din cer Preasfântul,
Un trai frumos cum nici n-ar fi visat
Ar fi avut Adam, de-ar fi lăsat,
Atunci, în Rai, şi soaţa şi cuvântul.

Cătălina Orşivschi

ASEMĂNARE

Când soaţa gura-şi conturează
Cu rujul de pe noptieră,
Parcă-i soldatul ce probează
Şi unge o mitralieră.

Ion Croitoru

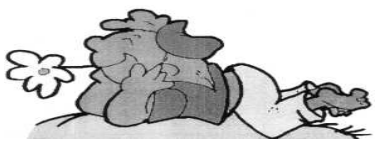

CONCURS

REZULTATELE CONCURSULUI PE RIME DATE

(Rimele: **cuprinde, viaţă**)

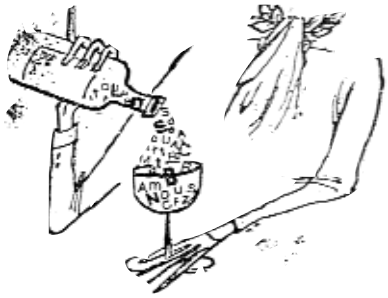

Epigrame, cât *cuprinde*! Calde, proaspete,-aburinde! Dar, aşa cum este-n *viaţă*, unul singur iese-n faţă. Acesta este dl.:

NICUŞOR CONSTANTINESCU,

cel care a surprins în formă plastică un adevăr... Sau o minciună...:

UNUI CANDIDAT LA PREŞEDINŢIA ŢĂRII

La vorbe goale se întinde
Şi ne promite cât cuprinde;
Că o s-avem de toate-n viaţă...
Şi apa, lângă el, îngheaţă!

Tristeţea ne-a cuprins când a trebuit să facem departajarea, pentru că, aşa cum se poate vedea, urmăritorii nu sunt nici ei mai lipsiţi de viaţă:

RIME TRISTE

Jalea mă cuprinde
Şi aşa o greaţă,
Când văd cum se vinde..
Totul, azi, în viaţă.

Ioan Crăciun-Petrişan

DECLARAŢIE DE DRAGOSTE

Nevasta mea e o dulceaţă,
Spre infinit iubirea-mi tinde,
Aş strânge-o-n braţe-ntreaga viaţă,
…Păcat că n-o mai pot cuprinde!

Vasile Larco

TANDREŢE

Consoarta-n braţe mă cuprinde
Şi-mi spune: „Te-oi iubi o viaţă“!
Eu ştiu de mult că-aşa-mi pretinde
Doar nişte bani de mers la piaţă.

Aurel Buzgău

STATORNICIE

Când soarta nu te mai răsfaţă
Şi sărăcia te cuprinde,
Prietenul doar, cel de-o viaţă,
Te preţuieşte... când te vinde!

Dan_T

TINEREŢEA (DAR NU FĂRĂ BĂTRÂNEŢE!)

Având o lume-n faţă,
Ea zarea o cuprinde,
Dar n-ar ajunge-o viaţă
Ca să o şi colinde.

Eugen Deutsch

SE POATE FACE AVERE ÎN MOD CINSTIT

Eu, unul, fără a mă-ntinde
La bunul altuia, în viaţă
Am strâns avere cât cuprinde...
Taraba-nchiriată-n piaţă.

Petru-Ioan Gârda

SFAT

Tu să-mi asculţi povaţa,
Când ura te cuprinde:
Pe jar stai toată viaţa,
Dar nu te mai aprinde!

Constantin Manea

OBSESII

Nu-i tocmeală ca la piaţă
Şi de bunul simţ depinde,
Să te-nsori o dată-n viaţă,
Iar amante… cât cuprinde.

Nichi Ursei

NEGUSTOR DOAR CU NUMELE

Am necazuri, cât cuprinde,
Fir-ar mama ei de viaţă,
Oi fi Precupeţ, da-n piaţă
Marfa asta nu se vinde!

Nicolae Precupeţu

Nu într-o altă viaţă, dar sigur într-un alt număr al revistei, vor putea fi cuprinşi: *Constantin Mîndruţă, Eugen Ilişiu, Valentin David, Corneliu Zeana, Cătălina Orşivschi Ioan Fîrte Adi, Nicolae Peiu, Nae Bunduri, Grigore Chitul, Florina Dinescu-Dinu*

EVENIMENT

SATIRICON – CONCURS ANIVERSAR

VALI SLAVU

Asociaţia Epigramiştilor Clujeni „Satiricon“, înfiinţată în 1979, a aniversat 35 de ani. Tot anul acesta, s-au împlinit 25 de ani de când se desfăşoară Festivalul Naţional „Eterna Epigramă“. Aşadar, dublă aniversare şi un festival pe măsură. Vineri, în Sala de conferinţe a Hotelului Delaf, s-a desfăşurat o masă rotundă, cu tema „***Satiriconul, la ceas aniversa***r“. Cu această ocazie, domnul Eugen Albu a trecut în revistă activitatea cenaclului al cărui preşedinte este, iar domnul prof. univ. Dan Brudaşcu a prezentat monografia ilustrată „**Satiricon 35. Tradiţie şi actualitate**“, realizată de vicepreşedintele „Satiricon“ – Gavril Moisa.

Preacuvioşii epigramişti

Ani la rând, am fost oaspeţii părintelui Dejeu – prieten al epigramei şi al epigramiştilor. Văzând organizatorii că drăcuşorii de epigramişti nu-s prea duşi la biserică, s-au gândit să ne ducă, anul acesta, tocmai la Mitropolia Clujului, Vadului şi Feleacului.

ÎPS Andrei Andreicuţ ne-a primit cu mult căldură, dar şi cu prăjituri şi vin. Se pare că efectul a fost cel scontat. La Muzeul Mitropoliei, o măicuţă isteaţă şi jovială ne-a prezentat exponate extreme de valoroase, prin vechimea sau istoricul lor. Dacă la Bucea am deşertat, din desaga cu epigrame, unele mai… neortodoxe, aici am fost suspect de cuminţi. La plecare, am primit cărţi pentru minte şi suflet.

Ne-am deplasat, apoi, la Muzeului Etnografic al Transilvaniei, din Parcul Hoia. Înfiinţat în 1929, muzeul reuneşte ateliere ţărăneşti, instalaţii tehnice din vremuri uitate, care pentru noi par nişte ciudăţenii. Ciudată a fost şi apariţia unor miri însoţiţi de un mic alai, care se întreptau spre biserica veche, spre a-şi uni destinele. Gospodăriile ţărăneşti specifice Transilvaniei sunt adevărate monumente arhitectonice ale patrimoniului etnografic. Locuinţele din lemn păstrează farmecul vremurilor de demult, atât prin aspectul exterior, cât şi prin inventarul obiectelor din interior.

Spectacolul de gală a avut loc la Casa de Cultură a Studenţilor, mai exact în Sala Europa. Fiind amplasată tocmai la etajul al treilea, mulţi au constatat că nu-i prea uşor să ajungi în Europa… Moderatorul, şi de această dată, a fost umoristul Cornel Udrea. Au participat mulţi invitaţi speciali, s-au acordat multe diplome omagiale, a fost readusă în amintirea celor prezenţi imaginea celor care nu mai sunt. Cine putea să presare în cuvinte mai multă sensibilitate, decât doamna profesoară Silvia Popescu?

Fiind un festival de umor, nu putea lipsi voia bună. Pe lângă recitalul epigramiştilor şi al interpretei de muzică folk, Magda Puskas, a stârnit ropote de aplauze şi prestaţia carismaticului Sorin Tănase.

Momentul aşteptat cu nerăbdare a fost festivitatea de premiere. La această ediţie, juriul a fost format din: **Cornel Udrea** (preşedinte), **Eugen Pop, Aurel Buzgău** şi **Silvia Popescu**. Concurenţii au trimis epigrame la tema impusă ***(Mobil şi imobil)*** şi la temă liberă.

→

EVENIMENT

„Un buchet de trandafiri"

Printre aniversaţii de prestigiu din aceasta toamnă, un nume se impune prin prestanţă şi prin autoritate.

Doamna ELIS RÂPEANU a intrat în a doua jumătate a unei vieţi dedicate epigramei, atât ca autoare, cât, mai ales, ca exeget şi critic. Numai şi prin faptul că este singurul Doctor în Epigramă şi ne «urechează» ori de câte ori agresăm uzanţele acestei scurte, dar pretenţioase forme de exprimare artistică şi tot trebuie să îi fim recunoscători şi să îi urăm «Mulţi ani fericiţi»! Cei mai mulţi, o respectă şi îi urmează îndrumările, în baza autorităţii sale ştiinţifice şi a viguroasei sale fundaţii teoretice.

Ne face cinste să o numărăm printre colaboratorii noştri permanenţi şi ne dorim să o avem alături multă vreme de acum înainte!

LA MULŢI ANI doamnei epigramei româneşti !

(LGH)

Câteva mostre din creaţia domniei sale:

CATREN CU TÂLC

N-am nici bani şi nici serviciu,
Pot să spun azi orişicui:
Sărăcia nu-i un viciu,
Însă nici virtute nu-i.

FAVORIZAREA BĂTRÂNILOR

Această viaţă-i o cărare
Ce tot spre cimitir se-abate,
Da-i singurul lăcaş spre care
Bătrânii au întâietate.

INFLAŢIA DE EPIGRAMĂ

Când volumele se-adună
Şi îi duc valorii lipsa,
Dă-mi o epigramă bună
Şi-o să-nving Apocalipsa.

JURNAL DE SCANDAL

Doar ştiri acide-n mod frivol
Se-nşiră-n pagini zi de zi...
Noroc că nu-i de turnesol
Că şi hârtia ar roşi.

S-au acordat următoarele premii:

Premiul I – GHEORGHE ŞCHIOP
(Porumbacu de Jos):

MATEMATICĂ ELECTORALĂ

Accepţi – mobilul când ţi-o cere –
Şi calculul absurd total
De ridicare la putere
A câte unui radical.

Premiul al II-lea – NICOLAE BUNDURI
(Braşov):

ÎN ULTIMĂ INSTANŢĂ

Iubit de toată România,
Iohannis, omul cu virtuţi,
Va câştiga Preşedinţia
În „ţara saşilor pierduţi".

Premiul al III-lea – JANET NICĂ
(Ostroveni, Dolj):

MOBILITATE EXTREMĂ

Aleşii noştri, toţi, şi nu doar unii,
Întotdeauna, nu doar uneori,
Aleargă după voturi ca nebunii,
Iar, dup-aceea, fug de-alegători...

Menţiuni:

GHEORGHE CONSTANTINESCU-GECO (Braşov), **IOAN TODERAŞCU** (Costeşti, Vaslui), **LAURENŢIU GHIŢĂ** (Bucureşti), **NICOLAE PEIU** (Iaşi), **FLORIAN ABEL** (Valea Măcrişului, Ialomiţa).

HOMO EPIGRAMATICUS

ALEȘII NOȘTRI...

ÎN DIMINEAȚA ALEGERILOR

Românii – neamul deșteptat –
Citind la urne: „Bun venit!“,
Din zorii zilei au votat
Și după-o oră... s-au trezit.

Nae Bunduri

ELENEI UDREA

Mișcarea ta lascivă,
Cu calități de divă,
A devenit, în vară,
Mișcare... populară.

Ion Atanase

ELECTORALĂ

Zicea prin curte o mătușă,
Gândind la propria ei soartă:
Alegerile bat la ușă,
Iar perceptorul bate-n poartă!

Vasile Larco

PENTRU PARLAMENTARI

Deși sunt fețe luminate,
Destui nu pot corect să scrie;
Să li se dea imunitate
Și la greșeli de-ortografie!

Aurel Buzgău

UNEI MULGĂTOARE DEPUTAT

Vacile mulgând mereu,
Nu te-ai plâns nicicând că-i greu,
Dar acum, parlamentară,
Tare greu se mulge-o țară.

Ion Cuzuioc

DUPĂ ALEGERI

Să aibă cvorumul solid,
Se aliază, de îndată,
Șacalii dintr-un vechi partid,
Hienelor din noua ceată.

Ionel Iacob-Bencei

REMANIERI GUVERNAMENTALE POSTDECEMBRISTE

E vechi de-acum la noi ucazul
De-a-nlocui, punând amprenta,
Pe unii care-au ars doar gazul
Cu alții ce tot freacă menta.

Mihai Haivas

MAI MARII LUMII ȘI CRIZA DIN UCRAINA

Puternicele națiuni,
Aflate la răscruce,
Spre ruși trimit la sancțiuni...
De nu știu cum le-om duce!

Vasile Til Blidaru

PATRIE FERICITĂ

Ni-i patria atât de fericită
Și traiul ce ni-l dă-i atât de bun,
Că merită să fie locuită,
...Ca musafir, de Paști și de Crăciun!

Eugen Ilișiu

VREMI DE CRIZĂ

Primarul, micul Dumnezeu,
Mi-a spus, argumentându-și teza,
Că n-are bani de bustul meu,
Ci numai cât să-mi facă... freza!

Janet Nică

LECŢIA DE EPIGRAMĂ

MASURA VERSULUI › STRATEGIILE EPIGRAMISTULUI

Ne bucurăm să reluăm, din acest număr, „lecţiile de epigramă“, predate de doamna Elis Râpeanu, Doctor în Epigramă, colaborator de bază al revistei noastre. Prezentăm a doua parte a „lecţiei“ domniei sale, după ce am găzduit în numărul trecut, prima parte. (LGH).

Ritmul şi măsura sunt condiţii **sine qua non** ale unei epigrame reuşite. Nerespectarea acestora distruge armonia, ca în muzică, după cum spunea Viorica Cristodulo-Verboschi: „*Dacă într-o execuţie se greşeşte o notă, cu un bemol sau un diez, nu e atât de grav, dar dacă vreunul dintre instrumentişti greşeşte ritmul cu o fracţiune de secundă, ceilalţi nu mai pot continua. Totul e compromis.*“

Nu putem încheia aceste succinte observaţii privind prozodia în epigramă fără să ne referim la strategia epigramistului în vederea realizării unei creaţii valoroase, care să îndeplinească cerinţele impuse de ritm, rimă şi măsură. Pentru a-şi regla „tirul“, întru potrivirea ritmului şi a măsurii versurilor, orice versificator, cu atât mai mult epigramistul, îşi foloseşte întreaga sa strategie, ingeniozitate – fiecare pe „măsura“ talentului său, a spiritului şi a muncii sale – şi ştiinţa limbii, trecând prin toate sistemele şi subsistemele ei (literar, familiar, arhaic, dialectal, argotic, tehnico-ştiinţific etc.), precum şi prin formele mai puţin fixate/recomandate de norma literară.

O primă categorie de aspecte s-ar încadra în **strategii fonetice**, precum **sincopa, apocopa şi sinalepsa**: *făr’de, pân’la, odat’, dom’le; ’mnealui, ’mneaei, ’nalt* etc. Iată două exemple – unul conţinând o apocopă şi celălalt sinalepse:

UNUI POET
În volum a pus ca nime’
Un potop întreg de rime,
Dar mai bine, evident,
Ar fi pus ceva talent.
(V. Răsură,
PAPAGALUL, 1947)

UNEI DOAMNE CARE
E FOARTE BINE ÎMBRĂCATĂ
Un paradox de ***ne-nţeles***
E-aceastăfată *pentru mine:*
Cu cât s-a dezbrăcat mai des,
Cu-atâta s-a-mbrăcat *mai bine.*
(Ully, PAPAGALUL, 1947)

Rostirea legată (sinalepsa) nu schimbă accentul firesc al cuvintelor. Uneori, „fuziunea“ ascunde accentuări greşite: *Spunea cândva bătrânul, bunul, / Care-**a** albit la şcoala lumii*

Sau: *Câte-**o** vedetă răpitoare…*

*CINE E LAMBRIOR // Institutor de mare vază, / Un om şi delicat, şi fin, / O insulă rătăcitoare / **Într-un** imens ocean de vin.* (1929, Al. Gh. Doinaru)

Se speculează, de asemenea, cuvintele cu accent variabil, precum *áripă-arípă, felícit-felicít, íntim-intím, gíngaş-gingáş* etc.

Grija cea mare a epigramistului este să evite cuvintele lungi. Această selecţie antrenează, de cele mai multe ori, şi fonetica, şi **compartimentele lexicului** şi ale gramaticii (**morfologia** şi **sintaxa**).Astfel îi stau la îndemână forme dialectale precum: *lúcră, uscă, (să) turbe, văst, nost, să deie, să ploaie* etc., dar şi perfectul simplu al verbelor – forma cea mai scurtă de predicate, precum: *văzu, plecă, fuse, chemă* etc.

Nu sunt neglijate nici inversiunile, de care uzează şi poezia populară (*După joc moroşenesc / Uscu-mă şi mă topesc*):

INVERSIUNE // *Roadele-ţi vor umple sacii, / N-o să ai nicicând probleme, / Când copiii şi copacii / **Fi-vor** altoiţi la vreme.*

→

LECŢIA DE EPIGRAMĂ

Strategiile lexicale sunt nenumărate. Astfel se actualizează **arhaisme** (*voroavă, agă, jude*), se folosesc cuvinte şi expresii cu **iz domestic** (*moş, babalâc, soaţă, fiece, geaba, socoată, orişice, bun de gură, rea de muscă, mucalit, poznaş, ghiduş* etc.) sau **argotic** (*gagiu, gagică, mişto, şuţ, curcan, lovele, mardei, machit, şucăr* etc.) şi **dialectal** (*slană, crâşmă*), precum şi formele „scurtate“ din limbajul **juridic-administrativ** (*salar, onorar, obligator*).

O problemă importantă este şi umplerea „golurilor“ din vers, situaţie în care mulţi confraţi apelează la cuvinte şi expresii „de serviciu“: *zice, exclamă, răspunde, iată, vere, nene, nenică, bădie, bade, evident, iar, cam, azi, ieri, chiar* etc. Aceste adaosuri, dacă nu se încadrează organic în text, rămân ca nişte „*copii orfani care, necunoscându-şi adevărata mamă, sunt înfiaţi de elocvenţă*“ (Balthasar Gracián).

Epigrama speculează până şi abaterile gramaticale de la normă, care circulă nestingherite în limbajul oral, fără să deranjeze pe nimeni: *VIAŢA ÎN PATRU TIMPI // Ne-mpartem viaţa aferent, / Conform c-un riguros statut, / În timp trecut, în timp prezent, / Timp viitor şi timp pierdut*.

Necesităţile prozodice duc, uneori, la greşeli gramaticale peste care nu se poate trece cu vederea: *ROLUL UMBRELEI ÎN CĂMINUL LUI GICĂ // Lui umbrela-i necesară* (umbrela îi e…) *Când e vremea rea afară, Ei îi e trebuincioasă Când e vremea rea în casă.* (Anonimus, PAPAGALUL, 1945)

Toate acestea şi multe altele pot fi **strategii epigramistice** (unele devin nedorite artificii); abaterile de la normă (omisiunea lui *PE* în faţa lui *CARE* la acuzativ, forme ca *VA APARE, I-AR PLACE, CU TOŢI* – pentru *VA APĂREA, I-AR PLĂCEA, CU TOŢII* etc.), pleonasmele *DAR TOTUŞI, DAR ÎN SCHIMB*, precum *CA SĂ* (acolo unde normal se foloseşte doar *SĂ*) nu pot fi numite „licenţe poetice“. În economia epigramei se pun probleme pe care, poate, poezia nu şi le-a pus niciodată. În plus, aparatul teoretic actual beneficiază de termeni care ţin de lingvistica modernă, care nu existau când s-au redactat vechile poetici. Şi ceea ce se admite într-o poezie de câteva strofe nu se admite într-un catren, pe care adevăraţii epigramişti îl oferă cititorilor / ascultătorilor ca pe o bijuterie bine şlefuită. Dacă în poezia în vers clasic imperfecţiunile se „reglează“ în versurile următoare, ritmul revenindu-şi la normal, în „rama“ epigramei nu există această posibilitate şi fiecare abatere este simţită ca o rupere de sistem. În plus, **epigrama**, chiar dacă are şi „carne“ poetică, **nu e poezie** şi, în cazul ei, delăsările, nereuşitele nu pot fi puse pe seama „licenţelor poetice“. Limba română care nu are accent fix (cum are franceza pe ultima silabă sau maghiara pe prima), oferă posibilităţi multiple de realizare a ritmului şi a măsurii versurilor. Cei care nu au „auz muzical“ bun, găsesc accentele în dicţionare: fiecare cuvânt apare cu accentul marcat. Sunt confraţi care alcătuiesc şi dau publicităţii „epigrame“ pe gustul cititorului comun, în favoarea decalajelor de calitate. Ambiţia în sine este lăudabilă, dar nu scuteşte de rebuturi, dând cale liberă concesiilor de tot felul privind calitatea. Nu ne propunem să dăm lecţii de prozodie (deşi unii aşteaptă acest lucru), mai ales că ne adresăm unor confraţi printre care se află şi epigramişti consacraţi, chiar venerabili, ci să punem lucrurile în adevărata lor lumină, trăgând, totodată, un semnal de alarmă împotriva neglijenţelor, în contextul în care epigrama exercită o anumită magie, fiind simţită ca un filtru al spiritualităţii moderne. Dacă ne imaginăm epigrama ca pe un copac, putem afirma că defecţiunile prozodice din mulţimea catrenelor care se publică o sapă la rădăcină dând apă la moară celor care susţin că ea nu are drept în cetatea literară. Stricteţea în compunerea ei îl fereşte pe creator de expresie facilă, la îndemâna oricui. Noutatea ideii, precum şi exprimarea ei în infinite feluri în cadrul catrenului nu sunt împiedicate de cerinţele prozodiei. O idee banală, „*un fond lipsit de noutate care nu-i pornit dintr-un veritabil impuls creator, e greu să atragă o excesivă grijă pentru impecabilul formei*“ (Eugeniu Speranţia).

Epigrama este singurul produs literar care se simte bine în patul lui Procust.

HYDE PARK

LOC DE DAT CU... CAP

DUEL EPIGRAMATIC
între PETRE CIOCLU şi SORIN BEIU

EPITAF EPIGRAMISTULUI PETRE CIOCLU

A lăsat această lume
Un epigramist celebru,
Care, după scris şi nume,
A creat umor… funebru.
(Sorin Beiu)

EXPLICAŢIE

Am creat umor funebru,
C-am avut (iertare cer),
Un duel de mic calibru
C-un epigramist-spiţer.
(Petre Cioclu)

PUNERE LA PUNCT

De-aceia „muritori“ ţi-e dor
Şi-n rândul lor te-ai vrea prezent?
Dar nu poţi fi nemuritor,
Când eşti ca şi inexistent!
(Sorin Beiu)

EXPLICAŢIE

În luptă sunt mereu prezent
Cu lovituri… Greu le parezi!
Deci, dacă-ţi par inexistent,
E că eşti „orb“, nimic nu vezi!
(Petre Cioclu)

INFLUENŢĂ

Că citeşti ce scriu, nu-i rău;
Poţi să tragi învăţăminte
Şi s-ajungi, în scrisul tău,
Mai scăpărător la minte…!
(Sorin Beiu)

PROMISIUNE

Mai mult de-atât nu pot promite:
Îţi voi citi, ţi-o spun frăţeşte,
La epigramele primite,
Doar proza care le-nsoţeşte!
(Petre Cioclu)

M-AM LĂMURIT

Proza mi-o citeşti cu graba
Celuia zorit de ceas;
Şi-n umor – se vede treaba –
Tot prozaic ai rămas.
(Sorin Beiu)

DIFERENŢĂ

Eu, mereu în a mea proză,
Duc o viaţă lină, roză,
Nu ca tine în catrene,
Întrerupt mereu de… pene.
(Petre Cioclu)

NU TE CONTRAZIC

Recunosc, e-adevărat,
„Pene“ am eu, multicele,
Însă nu mă umflu-n ele,
Cum faci tu, nemotivat.
(Sorin Beiu)

CĂLDURĂ MARE…

Versul tău cam leşinat,
Ameţit, bătut de val,
Are-o cauză,-am aflat:
E prea cald pe litoral!
(Petre Cioclu)

EVENIMENT

Din Gura Lumii, la Gura Humorului!

A consemnat Laurenţiu GHIŢĂ

Epigramişti la ocnă!

Epigramiştii sunt oameni serioşi, dom'le! Nu te pui cu ei, că ei, în patru versuri, exprimă esenţa lumii. Şi, dacă îi mai şi pui să organizeze festivaluri, ai sfeclit-o! Programul e program, orarul e orar, albul e Eugen Albu, negrul e Dan Negru!

Aşadar, am ajuns la Humor vineri, pe seară, care-cum. Unii cu trenul, alţii cu ca-trenul! Am fost cazaţi compact, pe o rază de maxim zece kilometri, împrăştierea fiind planificată în funcţie de sexe, vârste şi sforăicioşi. Evident, onor juriul a beneficiat de business class! Aventurile au început sâmbătă dis de dimineaţă, când, conform planificării, trebuia sa fim la 10.00 în faţă la primărie, să plecăm cu un microbuz în drumeţie. Aşadar, la 10.30 fumătorii încă mai trăgeau din papiroase, dar, în urma îndemnurilor celoralţi, i-am grăbit în aşa hal, încât, matinali, la 11.30 am decolat.

Preventiv, politic vorbind, am fost băgaţi la ocnă. Adică, sincer vorbind, până am intrat, întâi s-au fumat alte şaij'de mii de ţigări, am gustat din producţia locală de bere artizanală şi de gogoşi specific bucovinene (*donuts*). Dar a meritat! În salina Cacica ne-a uimit perfecţiunea galeriilor şi minunăţia sălilor funcţionale încă. O menţiune pentru sala de bal, unde, oameni serioşi, am pus de un rock'n'roll. În rest, ne-am măsurat replicile, pentru că, nu-i aşa, „*Cine limba lungă are / Va săpa cinci ani la sare*"! Cât ne-a ţinut cumpătarea, se vede:

Epigramiştii-n ocnă-au fost,
Pe scările epuizante,
Că poate-poate este rost
De nişte sare, pentru poante.
Laurenţiu Ghiţă

În mină, barzii de tot felul
Au coborât în pas uşor,
Visând s-ajungă la nivelul
Atins de operele lor.
Florian Abel

Pe la salină, după ani,
Afirm şi eu, ca toţi cei trişti:
Azi, printre-atâţia bolovani,
Am mai văzut şi umorişti!
Vasile Larco

Ne-a dus cu cursa, dom' primare,
Pe la biserici, rând pe rând,
Ne-a îndemnat să lingem sare
Şi să mâncăm,... din când în când!
Petru Ioan Gârda

Dar, ce, te pui cu foamea noastră de cultură? Adică... ce cultură? Foame, nene, pur şi simplu! Prima dată ne-am aşezat la masă la o benzinărie. Cârcotaşii au cârcotit şi am ieşit, ca să mergem la restaurantul alăturat. Aici, din motiv de nunţi şi botezuri, am primit *reject*. Aşa că ne-am mai aşezat o dată la vechile mese. Dar bucătarii, bată-i vina, nu ne-au dat un termen de livrare furaj mai mic de 45 de minute, aşa că ne-am luat stomacurile la spinare şi am ajuns în Suceava, la pizzeria ***Del'Iri***, unde, delirând deja, ne-am îndopat ca ploşniţele. Logic, odată ajunşi la următorul punct

EVENIMENT

din program, la berbecuţul la proţap pregătit pentru cină, numai disperaţii au mai făcut faţă, restul, făcând feţe-feţe. Iar când gazdele au scos la iveală şi o salvă de mici şi două duzini de fleici, rumeneala din obraji a făcut loc la un verde crud de toată frumuseţea. Dar asta nu ne-a împiedicat să ne facem de cap, adică să citim epigrame şi să chibiţăm pe marginea duelului cartoforico-iluzionistic **Vasile Vajoga-Carmen Steiciuc**, câştigat la galop de poeta suceveancă, ea având cărţi mai multe, mândre şi cornute, şi spectatori mai bărbaţi. Cavaler, Vasile a recunoscut. ***D-rei Carmen Steiciuc şi iluzionismul practicat de ea*** *//: „Speranţele ne sunt deşarte, / Conform acestei seci concluzii, / Când Carmen scoate-o nouă carte, / Să nu vă faceţi mari iluzii!“*.

Dar Festivalul îşi cere drepturile sale şi deci, a doua zi, după o vizită la Muzeul Oului din Vama, păstorit de surorile Orşivschi (Cătălina şi Letiţia), ne-am deplasat la Casa de Cultură din Gura Humorului, unde a avut loc Festivitatea de Premiere, în cadrul căreia, juriul amintit câteva paragrafe mai sus (şi alcătuit din **George Corbu, Cornel Udrea, Ioan Toderaşcu, Petru Ioan Gârda şi Carmen Steiciuc**) a binecuvântat următorii premianţi la Secţiunea EPIGRAMĂ:

Premiul I : Florin Rotaru, Buzău:

Şansă

În ziua-aceea, când ne-am întâlnit,
Cu-adevărat Fortuna mi-a zâmbit,
Dar norocos am fost cu-adevărat
Când am cerut-o şi... m-a refuzat.

Fatalitate

În viaţă, fără echivoc,
Trăind aşa, după şablon,
Eu am avut mereu noroc
...de ghinion.

Premiul II: Gheorghe Bălăceanu, Iaşi:

Salariat

Că-i noul şef corect, s-a bucurat
Căci numai dânsul, pentru prima oară
I-a spus că nu va fi persecutat,
Ci merită din plin... să-l dea afară.

Chirurg renumit

Noroc când fu să fie operat,
Avea, deoarece şi singur cuc
Putea s-o facă, dar a refuzat...
Fiindcă nu voia să-şi dea ciubuc.

Premiul II: Vasile Larco, Iaşi:

Unui soţ şi simultaneitate

Noroc şi ghinion de ai
Îţi poţi modifica destinul:
Când prinzi şi ultimul tramvai
Şi pe nevastă... cu vecinul!

Competitorilor mei

Pe la concursuri de umor
Uit să trimit – crud abandon –
Se vede că am ghinion...
Dar ăsta e norocul lor!

Menţiuni: **Sorin Cotlarciuc**, din Iaşi, **Ionel-Iacob Bencei**, din Timişoara şi **Laurenţiu Ghiţă**, din Bucureşti.

La Secţiunea Poezie Umoristică, premianţi au fost epigramiştii: **Florian Abel**, din Valea Măcrişului, **Florin Rădulescu**, din Bucureşti, **Vasile Vajoga** din Iaşi. Menţiuni: **Tincuţa Bernevic**, din Bacău, **Dorel Gaftoneau**, din Botoşani şi inevitabilul **Vasile Larco**, din Iaşi.

Ne-am luat adio de la gazdele noastre, exprimându-ne recunoştinţa, cum altfel decât în patru versuri, care cum a putut: „*Pe Cotlarciuc şi Moldovan, / Când văd că trec în goană anii, / Eu, astăzi, nu mai dau doi bani, / Ci, dau, că merită, toţi banii!*“ (Vasile Larco). Lui Constantin Moldovan, primarul Mănăstirii Humor, Florin Rotaru i-a dedicat: *E gospodar, de pus în ramă / Şi nimeni nu-i contestă harul;/ Semnează chiar şi epigramă / Cum ştim cu toţii, ca primarul.*

La plecare, pe drum, împătimiţii şahului au dat un simultan printre mici şi ciorbe rădăuţene, în timp ce oamenii serioşi îşi descărcau pozele pentru eventuale cronici. Până ne-au gonit ospătarii, că ţineam masa ocupată!

Mulţumim maeştrilor pozari Ioan Toderaşcu, Petru Ioan Gârda, Laurenţiu Bădicioiu, precum şi celorlalţi care au pus mâna pe telefoane, pe coase, pe furci şi topoare şi ne-au pozat de s-a umplut FACEBOOK-ul.

COLŢUL SPADASINILOR

Lui EMIL IANUŞ, pentru „*Umor galinaceu*“
Ca nu cumva să dea rateu,
Volumului, ce-i scris cu zel,
I-a zis „Umor galinaceu“...
Că râd şi curcile de el.
Nae Bunduri

Lui AUREL BUZGĂU, autorul volumului „*Catrene cu justificare*“
Sunt doar catrene, am aflat
Din ce ne-a spus, în mod firesc;
Şi astfel a justificat
De ce doar poantele lipsesc.
Ioan Fărcaş

Doamnei dr. ELIS RÂPEANU, autoarea cărţii: „*Cuvinte potcovite*“
În carte-s epigrame iscusite,
Dar adevărul nu poţi să-l omiţi:
Nu doar cuvintele sunt potcovite,
Şi unii autori sunt potcoviţi.
Vasile Larco

D-lui LICĂ PAVEL, apropo de al său volum „*Flori de urzici*“ apărut în Editura „*Detectiv Literar*“
Volumul său festiv
Seduce cititorul
Dar, spre-ai găsi umorul
Se cere-un detectiv!
Eugen Deutsch

MIHAI SĂLCUŢAN: „Cu umorul nu-i de glumit“ – AVIZ EPIGRAMIŞTILOR!
Cu tomu-i nu e de glumit
Şi e un bine în tot răul,
Că dacă nu i l-aţi citit,
Nu mai pupaţi în veci Buzăul!
Lucian Perţa

Lui Petru-Ioan Gârda, la volumul „*Modus ridendi*“
Un mod de-a râde ne oferi
În stilul tău ardelenesc...
Eu ţi-am citit volumul ieri
Şi mâine-aştept să chicotesc!
Vasile Til Blidaru

M. SĂLCUŢAN – „*Cu umorul nu e de glumit*“
Cu umorul risipit
În plachete şi volume,
Dacă nu e de glumit
De ce tot... te ţii de glume?!
Constantin Cristian

Cu oiştea... en garde! Lui DAN CĂPRUCIU la cartea sa „*Pelegrin prin viaţa mea*“
Prin grija care tu ţi-o porţi,
Păstrezi speranţe-n al tău vis;
De-o fi să nu învii din morţi,
Te vrei nemuritor... prin scris!
Nicolae Precupeţu

ION CUZUIOC a luat premiul întâi al revistei LUMEA EPIGRAMEI
Calculat şi plin de zel,
Cuzuioc în scris e tare
Şi ia premiul cel mare,
Când trimite numai el!...
Gheorghe Bâlici

Replică d-lui GÂRDA, care nu aude glasul muzei mele (*En gârde* – Colţul spadasinului – Nr. 68)
De invidie, asudă
Ascultând de zor manele
Şi-i normal să nu audă
Glasul dulce-al muzei mele…
Florina Dinescu-Dinu

MEDALION

VALENTIN DAVID

Născut la 16 februarie 1957, comuna Bocşa Vasiovei, judeţul Caraş-Severin. Absolvent al Liceului industrial Reşiţa. În timpul liceului a fost membru al cenaclului „Tata Oancea“ din Bocşa. În 1983 a absolvit Facultatea de Tehnologie Chimică din Timişoara. În timpul studenţiei a activat în redacţia timişoreană a „Vieţii Studenţeşti“ şi a publicat epigrame în „Forum Studenţesc“. Din 2013 reîncepe să scrie epigramă la modul serios, participând activ pe site-urile de profil şi la diferite concursuri.

Din iulie 2014 a devenit membru al UER.

CA TOT OMUL...

Am şi calităţi, dar crunt,
Cam puţine, din păcate:
Viciile însă-mi sunt
De înaltă calitate!

GÂNDIRE PROFUNDĂ

Aşa adânc gândea
Un geniu-n formare,
Că gândul se pierdea,
'Nainte ca să zboare.

TAXĂ ECOLOGICĂ

Şoferii ies, revolta e în toi,
E nebunie ca la psihiatru:
Sunt oameni ce emană CO_2,
Cu mult mai mult ca un EURO 4.

BĂRBATUL FATAL

Alzheimerul e distractiv:
Că uit figuri, nu-s disperat,
Căci zilnic, din acest motiv,
Găsesc o altă doamnă-n în pat.

DISCRIMINARE

I-au interzis iubitei pe vecie
Să viziteze un muzeu de artă:
Se pare că e aptă să învie,
Instantaneu, orice „natură moartă“.

INVESTIGAŢIE HORTICOLĂ

Eşti derutat adeseori
De nu investighezi discret:
Toţi spun c-ar fi copil din flori,
Dar conceput într-un boschet.

TRATAMENT ANTIANEMIC

Fiind anemic, dar sărac,
Cum n-are bani să-şi ia copane,
El nu-şi ia fierul din spanac,
Ci-l fură noaptea din vagoane.

ECONOMII DE CRĂCIUN

Soacrei, cum n-am bani, tenace,
Îi propun o deghizare:
S-o fac brad, căci are ace...
Ba îi pun şi-o lumânare!

SCURT PI DOI, MOLDOVINEŞTE

LA VÂRSTA A TREIA

Adesea, când admir câte-o femeie
Şi văd că pot să intru la idee,
Chiar dacă ştiu precis că nu-mi convine,
Ideea e mai tare decât mine…

Mihai Cimpoi

TEIUL

La Eminescu versu-mi place,
Dar şi-acel tei nemuritor,
Căci ştiu: nicicând nu se va face
Din ramu-i... coadă de topor.

Efim Tarlapan

MAGIE RUSEASCĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Rusul dacă se implică,
E un vrăjitor sadea:
Şi din ţara cea mai mică
Poate face câte vrea!...

Gheorghe Bâlici

CIVILIZAŢIE NOUĂ

Scăpaţi din neagra barbarie,
Nu vrem nici spadă, nici atom;
Noi punem preţ pe omenie,
C-atât de greu găseşti un OM!...

Ion Diviza

HYDE PARK

LOC DE DAT CU... CAP

Vă supunem atenţiei un savuros duel epigramatic, un „simultan“ desfăşurat on-line, pe site-ul **www.agonia.ro,** început aşa, într-o doară, astfel: *„Războaiele din Răsărit“ // Sub arcul nostru carpatin, / La sud, în zona cu pescarii, / Pe Dunăre de-o curge vin... / Să vezi războaie cu bulgarii!“* (Nae Bunduri).

Şi, să te ţii replici:

Cu sticla, cana sau canistra,
Vom bea cu toţii vin spumos,
Noi de la Turnu… la Silistra,
Iar ei de la Silistra-n jos!

Petru-Ioan Gârda

Că tot vorbeam de Răsărit,
La setea lui de dac, socot că
Bunduri-ar fi mai fericit
Pe Dunăre de-ar curge votcă!

Ion Diviza

Voi sunteti optimişti, dar eu vă zic:
Acest război ar fi pe mai nimic
Că sigur, inaintea noastră, deci,
S-or bate unguri cu austrieci!

Laurenţiu Ghiţă

Cu votca, eu te rog, Ioane,
(Aşa, ca între scriitori)
Să pui o vorbă la Cazane...
S-o fiarbă de mai multe ori!

Nae Bunduri

Dorind doar pace-ntre popoare,
De ce s-aprindem focul urii?
Eu zic să punem la izvoare
Un pacifist... pe N. Bunduri...

Ion Diviza

Tu ştii ce mult te preţuiesc,
Deci un cuvânt aş pune, tată,
Dar sunt prudent şi nu-ndrăznesc:
Mă tem că ai s-o arzi pe toată.

Ion Diviza

Să-l pui acolo, nu-i idee rea,
Dar Nae e persoană cu pretenţii
Şi sunt convins că nu va accepta,
Că nu ratează ăsta afluenţii!

Petru-Ioan Gârda

Cum băutura-mi este dragă,
Iar azi, cu votcă a plouat,
Am „ars“ o Dunăre întreagă...
Şi sunt oleacă „afumat“!

Nae Bunduri

Să ne-adunăm, încetul cu încetul
Să ne-ajutăm colegii, că e bine.
Să ia Diviza Prutul şi Siretul,
Lui Gârda Oltul – Mureşul la mine!

Laurenţiu Ghiţă

Dar nu vă e ruşine, oare,
Să fierbeţi ditamai şuvoi?
Avea-vom, după distilare,
Măcar să umplem un butoi?

Laurenţiu Ghiţă

Mai vreau, că nu tot timpul plouă,
Cum tot mă-mbii cu mărunţişuri,
Şi Someşurile-amândouă
Şi, evident, tustrele Crişuri!

Petru-Ioan Gârda

Va bea N. Bunu’ la pileală,
La cât de tare-i crapă buza,
Că, spre a-l trece de Centrală,
Vor umple, special, ecluza!

Petru-Ioan Gârda

HOMO EPIGRAMATICUS

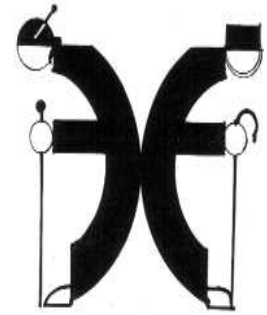

Hai noroc [i..
sᵃnᵃtate!!!

AUTOEPITAF
Cu regretele postume,
Spun de ghinion, cu rost:
N-am avut noroc pe lume...
Nefiind destul de prost!
Nae Bunduri

VITALITATE
În focul vieţii agitate
Şi-n slujba unei aprigi firi,
Trăieşte cu intensitate,
De la un timp… din amintiri.
Nicolae Căruceru

IEŞENII
Ei n-au nevoie, cu temei,
De pompieri, şi vă conving:
La Iaşi sunt mii de Păstorei,
Iar ăştia, logic, beau… de sting!
Janet Nică

CARDIACUL

Singur a rămas
Pe-un pat de spital;
E la un by-pass
...de final!
Gheorghe Constantinescu-GECO

CREZ
Pe doctor – se observă uneori –
Îl copleşesc păcatele lumeşti:
Când rău îi faci, te lasă ca să mori,
Când bine-i faci, te lasă să trăieşti...
Ion Cuzuioc

FIECARE CU-ALE SALE
În al pisicilor jargon,
O superstiţie domină:
Se zice că e ghinion,
De-ţi taie calea… o maşină!
Eugen Ilişiu

SOARTĂ
În traiul ăsta furtunos,
Pot afirma că-s norocos,
Căci ghinion nu am avut
Decât... atunci când m-am născut.
Florin Rotaru

SOŢIA MEA MERGE DE DOUĂ ORI PE SĂPTĂMÂNĂ LA SALĂ
A tras de-o halteră cât ea
Dorind să fie mai frumoasă,
Dar nu-nţeleg, oricum era,
Iar greutăţi avem şi-acasă.
Emil Cremer

GRIJA TATĂLUI
Nevasta-i naşte-a cincea oară,
El merge-n crâşmă să se-mbete
Că ciuda-l dă din casă-afară,
Având cinci sărăcii de fete.
Elis Râpeanu

SPERANŢE...
În viaţa asta plină de nevoi
Eu am plătit destul şi am speranţe
Ca pân' la Judecata de Apoi
Să îmi procur şi câteva chitanţe...
Ştefan-Cornel Rodean

CONCURS

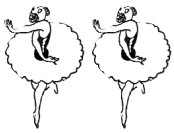

TOP EPIGRAMA

Tema: Când îți vine mintea la cap

Nici căldura verii, nici ploile nu au reuşit să suprime elanul creator şi iată-ne cu o nouă recoltă de epigrame bune. Surpiza etapei se numeşte Asocierea Epigramiştilor Hunedoreni „UMOR HD“, care a preluat ideea expusă de noi şi, în loc de trei epigramişti bosumflaţi, avem un nume nou pe harta umorului. Bun venit şi la mai mare!

După ezitarea din etapa trecută, când au fost depăşiţi de buzoieni, ieşenii (ambele aripioare) s-au nărăvat şi au strâns din dinţi, urcând in corpore pe primele două locuri, urmaţi de alt echipaj rănit în orgoliu, braşovenii lui Nae Bunduri, lăsând în urmă squadra buzoiană, extenuată de ultimele forcinguri şi Olahuşii colegului Rodean (care chibiţează de pe margine, neavând drept de participare). Apoi, pluton compact, compus din: răzeşii bădiei Diviza, Umor-ul H(igh) D(efinition) de care abia am vorbit, şi aniversaţii din acest număr, Ridendiştii revigoraţi de leaderul Bencei (ca să nu mai folosesc un termen înţeles greşit). De asemenea, falanga olteană de pe ambele maluri ale Jiului, între care s-a intercalat, în revenire de formă, SATIRICONUL clujean, care ar fi făcut mai mare performanţă dacă ar fi pus pe masă epigrame mai inedite, mai virgine. În fine, aşteptări mai mari am fi avut de la puternica VERVĂ şi înţepătorul SPIN.

Pe poziţii retrogradabile, dar cu şanse în prelungiri: ploieştenii (ce faceţi, fraţilor şi soro?), gorjenii (dacă te ţii de piftii, Marinică!), AGPERIMIŞTII piteşteni (Costi, zău aşa...) şi bucureştenii mei (care, în schimb, scormonesc asiduu după plagiate).

Am plâns de-a dreptul, văzând că nu ne mai iubesc tulcenii, moleş(ag)iţi de-a binelea, dar nici brăilenii, nici CUC-ii, aflaţi, se vede treaba, încă pe plajă.

Gruparea de Literatură Umoristică „Păstorel“ Iaşi – (GLUPI) – 8,48 puncte

Unui „mintos“

În căpăţâna-i de sorginte,
Cum au doar marii corifei,
A-ngrămădit atâta minte
Că nu e loc şi de idei!

George Petrone

Dorinţă autohtonă

De adevărul dominant nu scap:
Românul de pe tot cuprinsul zării
Ar vrea să-i vină minţile la cap.
(Dar mă refer aici la capul ţării!...)

Ioan Frenţescu

Gramatică guvernamentală

Mi-e premierul printre ţinte
Şi îl atac în mod acerb,
Că-n cazul său cuvântul „minte“
Nu este substantiv, ci... verb!

Adrian Grăjdeanu

Asociaţia Literară „Păstorel“ Iaşi (ALPI) – 8,28 puncte

Utopie

Visând la un nou preşedinte,
De gândul acesta nu scap:
Ce-ar fi să ne vină o „minte“
Drept CAP?!

Eugen Deutsch

La unii...

În cap, când mintea, pe neaşteptate,
Revine, după ce-a cam stat degeaba,
C-un suflu ideatic nou din spate,
Mai mult ca sigur se împute treaba!

Gheorghe Bălăceanu

Incompatibilitate

Netotul are-un handicap –
Aşa e de o veşnicie –
Că-i vin lui minţile la cap,
Dar sunt respinse de prostie.

Mihai Haivas

Clubul Epigramiştilor Braşoveni – Braşov (CEB) – 7,82 puncte

Demnitarii „absolvenţi“... la 40 de ani

Le vine mintea tuturor
La cap – când anii prind să treacă,
Iar facultatea-i mai uşor
S-o cumpere... decât s-o facă.

Nae Bunduri

Pe autostradă

Tânărul şofer grăbit
A condus ca un năred,
Însă mintea i-a venit
În final, la cap...de pod!

Gheorghe Constantinescu-GECO

CONCURS

Cenaclul Umoriştilor „Nicolae Grigore Mihăescu-Nigrim“ Buzău (CUNB) – 7,72 puncte

Mintea de după divorţ

De-oi începe-o nouă viaţă
Am să fiu, cumva, mai hoţ:
Iau un socru fără soaţă,
Şi-o amantă fără soţ!

Mihai Sălcuţan

Declaraţie

Pe-acest vecin cu handicap,
Vă jur că n-am vrut să-l omor;
Dar, ca să-i intre mintea-n cap,
I l-am crăpat cu un topor.

Ica Ungureanu

Clubul Umoriştilor „Nicolaus Olahus“ Sibiu (CUOS) –7,40 puncte

Când i-a venit mintea la cap

Era năuc de multe ori,
Cu trupu-n birt şi capu-n nori,
Iar mintea-n cap când i-a venit
El nici atunci nu s-a trezit.

C. Părăian

Unor politicieni

Când împlinită le-a fost vrerea,
Ca guvernarea să apuce,
La cap li s-a urcat puterea,
Dar n-au puterea de-a o duce.

Gheorghe Şchiop

Asociaţia Epigramiştilor din Moldova (AEM) – 7,30 puncte

Mintea de pe urmă

De nerozie-am vrut să scap,
Deştept să fiu, de mic copil;
Şi mintea mi-a venit la cap,
Cum e firesc… Într-un azil.

Ion Diviza

Asociaţia Epigramiştilor Hunedoreni „Umor HD“ – 7,07 puncte

Mi-a venit mintea la cap!

Eu de prostie sper să scap,
Şi-n urmă, de acum, s-o las,
Căci mintea mi-a venit la cap,
Dar nu a stat mai mult de-un ceas.

Vali Slavu

Cenaclul de Satiră şi Umor „Ridendo“ Timişoara (CSURT) – 7,00 puncte

* * *

Îndoieli nu mai încap
Că şi prostului, sadea,
Mintea i-a venit la cap
Însă nu şi-o mai găsea...!

Ionel Iacob-Bencei

Clubul umoriştilor vâlceni, Râmnicu-Vâlcea (CUV) – 6,88 puncte

Griji masculine

Trec anii şi ştiu că nu scap,
De-o hibă ce mă întristează;
Când mintea îţi vine la cap,
Diverse organe-ţi cedează.

Nichi Ursei

Clubul Epigramiştilor Clujeni – „Satiricon“ (CECSC) – 6,85 puncte

La bătrâneţe

Eu nu i-aş spune handicap,
Dar tare mă nelinişteşte:
Când mintea vine către cap,
Degeaba vine, nu-l găseşte…

Aurel Buzgău

Cenaclul Epigramiştilor Olteni Craiova (CEO) – 6,82 puncte

Ghinionistul

De-acest destin n-am cum să scap,
Aşa-i când dai de ghinioane:
Când mintea mi-a venit la cap,
Erau cam „duse“ alte-organe.

Marius Coge

Clubul umoriştilor „VERVA“ – Galaţi (CUVG) – 6,47 puncte

Mintea

Ea are, ca să fie clar,
O comportare cam ciudată:
La unii vine foarte rar,
La alţii poate niciodată!

Ion Moraru

Clubul Epigramiştilor „SPINUL“, Baia Mare (CESB) – 6,23 puncte

Virtuozitate masculină

Chiar mici excepţii mai încap,
Dar la bărbaţi, e clar, virtutea
Ce-i bagă minţile în cap
E senectutea.

Ioan Fîrte-Adi

(Continuare la pag. 29)

CARUSELUL CU EPIGRAME

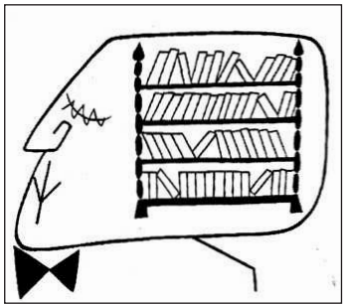

Epigrame...

INVESTIŢIE RURALĂ

În satul cel scăldat în rouă,
Înconjurat de munţi feerici,
S-a construit o şcoală nouă...
Dar şi vreo patru, cinci biserici.

Vasile Larco

„ŞCOLĂREASCĂ“

Să vă şcoliţi vă-ndeamnă glia,
Aleşi cu fapte nefireşti
Şi nu uitaţi că puşcăria,
E-n topul şcolii româneşti!

Dan Căpruciu

RECORD ABSOLUT

Canicula lansase nade;
Cu toate astea poţi să spui că
Recordul absolut la grade
...A fost la ţuică!

Eugen Deutsch

DILEME PLANETARE

În confruntările extreme,
Mi-e peste poate ca să ştiu:
E, pentru luptă, prea devreme,
Sau pentru pace, prea târziu?

Eugen Ilişiu

CONSTATARE

De ce mulţi meşteri nu ne plac?
Vă spun îndată cum stă treaba:
Cam des degeaba treabă fac,
Dar niciodată pe degeaba.

Nicolae Peiu

CONFESIUNE

Ades norocu-n cale mi-a ieşit,
Şi l-am simţit alăturea, fidel,
Că unde-am mers, mereu m-a însoţit,
De regulă, când am călcat în el.

Florin Rotaru

ELEVII ŞI INTERESUL PENTRU ÎNVĂŢĂTURĂ

De câţiva ani, în orice şcoală,
Se poate observa, facil,
Mobilizarea generală,
Căci toţi elevii… au mobil!

Vali Slavu

FINALA MARE LA CAMPIONATUL MONDIAL DE FOTBAL GERMANIA – ARGENTINA 1–0

Doar „panzerele“ poartă vina
Că n-au făcut deloc concesii
Cântând „Nu plânge, Argentina!“
Pe locul chiar din capul MESSI!

Vasile Til Blidaru

UNUI COLECŢIONAR

După numărul de ghete
De la el din casă, cred
Că-i stăpânul, – cu regrete –
...Patruped!

George Ceauşu

CARUSELUL CU EPIGRAME

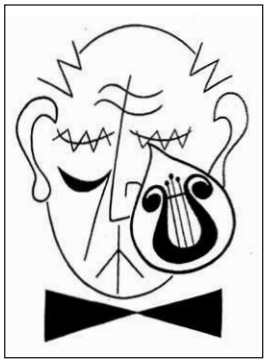

Epigrame...

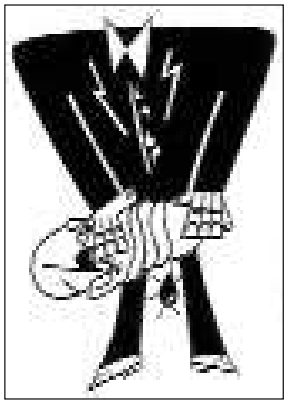

VAJNICUL PENSIONAR

Îl duce mintea, bătrâneşte,
Să se însoare, ca la carte,
Că unde-s doi puterea creşte
Şi întreţinerea se-mparte.

Ion Croitoru

PRIETEN RĂMAS

Unul singur dintre cei
Declaraţi amicii mei
Mi-a rămas tot bun amic,
Că nu i-am cerut nimic!

Gheorghe Gh. Popescu

MIRACULOASA IEŞIRE DIN CRIZĂ A ZOOTEHNIEI ROMÂNEŞTI

Pe plaiurile carpatine
Constat că – din motive varii –
Sunt oi şi vaci tot mai puţine,
În schimb s-au înmulţit... măgarii!

Grigore Chitul

UNUI... NEISPRĂVIT

Când mori, tot laşi un pumn de oase,
Ori într-o urnă, ceva scrum;
Mă-ntreb: el însă ce-o să lase,
Căci e… nimic de pe acum?!...

Liviu Gogu

ÎN SPAŢIUL SCHENGEN

Bucuria este mare
Şi francezii au decis
Să ne dea, azi, la intrare,
Undă verde... de Paris!

Gheorghe Constantinescu-GECO

FUNCŢIA CREEAZĂ ORGANUL

A ajuns, din întâmplare,
Într-o funcţie mai mare,
Astfel că acum, de drept,
A şi devenit deştept.

Nicolae Căruceru

(Continuare din pag. 27)

Clubul Epigramiştilor Ploieşteni „I. Ionescu Quintus“, Ploieşti (CEPIIQ) – 5,95 puncte

Clubul epigramiştilor „Cincinat Pavelescu“, Bucureşti (CEPB) – 5,08 puncte

Cenaclul „HOHOTE“ Tg. Jiu (CHTJ) – 5,92 puncte

Clubul „Ag pe rime“ – Piteşti (CAP) – 5,05 puncte

ESEU

SOFRONIE IVANOVICI
– Umoristul, polemistul, antologistul
(partea a III-a)

George Corbu

Evocare prilejuită de împlinirea a 100 de ani de la apariţia primei antologii de epigramă românească: „EPIGRAMIŞTII NOŞTRI", coordonată de Sofronie Ivanovici. Încheiem prezentarea personalităţii primului antologator veritabil de epigramă (NR).

Aportul esenţial al acestui ofiţer-epigramist la epigrama naţională este însă antologia sa, ajunsă centenară, „***Epigramiştii noştri***" (Bucureşti, Tipografia Marin S. Niculescu, 1914).

Antologia reproduce creaţii aparţinând la 16 autori contemporani cu antologistul (toţi aveau să fie validaţi de posteritate), numărul total al epigramelor selectate fiind 84, într-un volum de numai 47 pagini.

Atrage atenţia prezenţa, justificată, desigur, a celor doi fraţi Ivanovici, ca şi a celeilalte perechi Cincinat şi Ioan Pavelescu. Este cazul să subliniem că „instituţia" fraţilor epigramişti este un fapt unic la noi, unde, în zilele noastre, întâlnim încă una, la fel de prestigioasă: Mircea şi Nelu Ionescu-Quintus, aceasta impusă în a doua jumătate a secolului precedent.

Surprinde în această venerabilă antologie numărul modic de epigrame (numai două) reţinute de la fratele lui Cincinat. În general, se remarcă selecţia parcimonioasă a pieselor. Iată distribuţia acestora pe autori, în ordinea alfabetică adoptată în lucrare: C. C. Braiesku (6 catrene), Cridim (4), A. C. Cuza, căruia îi sunt reţinute şi două epigrame formate din câte 8 versuri (9), Toma Florescu (10), Giordano (6), I. Ionescu-Quintus (6), Ştefan Ivanovici-Terenţiu, fratele autorului (6), I. Nicolescu-Chic (4), Cincinat Pavelescu (4), Ioan Pavelescu (2), I. Gr. Perieţeanu-Narcis (4), Constantin Rîuleţ (4), Radu D. Rosetti (4), A. Sterescu-Orel (3), D. Teleor (6) şi, bineînţeles, autorul, Sofronie Ivanovici (6). Chic, Narcis şi Orel sunt pseudonimele adăugate la numele epigramiştilor ce le utilizau în presă sau în semnarea volumelor personale.

Interesant de semnalat este faptul că, dintre autorii antologaţi, până la acea dată nu-şi strânseseră epigramele în volum fraţii Pavelescu şi autorul antologiei însuşi.

Intitulată „***Câteva cuvinte asupra epigramei***", prefaţa lucrării – sobră, pertinentă şi extrem de concisă (depăşind cu puţin trei pagini), probează o bună cunoaştere a stadiului de dezvoltare a genului la noi, la sfârşit de secol XIX şi început de secol XX. Ea conţine o schiţă orientativă a drumului parcurs de epigramă de-a lungul timpului, cu menţionarea numelor unor epigramişti aparţinând diverselor literaturi şi popoare, din antichitate până la zi, şi făcând sumare referiri şi la literatura noastră, apreciind că, în cadrul acesteia, „*epigrama a luat un avânt apreciabil în ultimul sfert de secol*", dar că „*deşi la noi epigrama se cultivă relativ de puţină vreme, totuşi se poate spune, fără exagerare, că avem câteva epigrame cari pot figura cu cinste alături de cele mai reuşite producţiuni similare din literaturile străine*".

Îşi justifica astfel întreprinderea, insistând cu drept cuvânt asupra condiţiei speciale a genului: „*Cât de dificil este genul de care ne ocupăm se poate observa din faptul că epigramiştii de valoare ai lumii pot fi număraţi pe degete, iar din adevăratele epigrame ale acestora, d-abia s-ar putea întocmi un volumaş de câteva zecimi (sic) de pagini. Nu orice om de duh poate fi un îndemânatic epigramist: nu mai vorbim de cei săraci cu duhul, cari confundă epigrama cu calamburul anodin, cu glume comune versificate (meteahnă perpetuată până astăzi – n.n.), cu anoste jocuri de cuvinte, cu pornografia, cu insulta şi cu batjocorirea defectelor fizice. În cadrul îngust al celor patru versuri, se cere epigramistului nu numai o formă desăvârşită, simplitate şi claritate, dar şi un puternic spirit de observaţie, fină şi discretă ironie. De aceea este atât de splendidă răsplata celui care a reuşit să condenseze sare atică în patru versuri: o singură epigramă e deajuns ca să asigure nemurirea unui scriitor, cum este cazul lui Piron, mult mai cunoscut prin faimosu-i epitaf* (***Ci –gît Piron, qui ne fut rien, / Pas meme academicien***) *decât prin toate comediile şi tragediile ce a produs*" (Prefaţa, pp. 4–5).

Ivanovici face şi constatarea justă că „*românul este din firea lui ironic, zeflemist, şi dovada despre aceste însuşiri o fac nenumăratele snoave şi anecdote populare, dintre cari unele sunt adevărate perle de umor*", considerând că „*în literatura noastră populară, de la o vreme au început să apară şi epigramişti*", ceea ce, în opinia noastră, nu corespundea realităţii, deoarece epigrama populară – strigătura – precede epigrama cultă, fără a i se putea fixa, fie şi aproximativ, o dată de naştere. Oricum, încheierea pe care o trage antologistul, parafrazând formula celebră a lui Alecsandri, anume că „*românul e născut epigramist*", are valoare de adevăr axiomatic. I s-ar putea reproşa acestei antologii absenţa unor nume care îşi dăduseră până la aceea dată măsura talentului lor epigramatic, dintre care le amintim

→

ESEU

pe cele ale lui Valentin Bude, Th. M. Stoenescu, N. Burlănescu-Alin, N. Mihăescu-Nigrim, unii dintre ei editându-şi volumele de epigrame (Anton Pann şi D. Bolintineanu nu sunt nici măcar amintiţi).

În privinţa criteriului de selecţie a epigramelor, autorul nu ezită să-şi împărtăşească exigenţele proprii: „*am reprodus (...) numai acele bucăţi cu caracter de generalitate şi necontestată paternitate, cari merită mai mult sau mai puţin să fie intitulate epigrame, lăsând cititorilor deplină libertate de apreciere, cu toate că ne-ar fi fost destul de uşor să arătăm în ce măsură fiecare dintre aceşti autori a izbutit să atace interesantul şi atât de dificilul gen epigramatic*“ (Prefaţa, p. 6).

Respingerile sale se bazează pe conformarea la unele dintre canoanele enunţate: „G. Sion, N. T. Orăşeanu, Gh. Dem. Teodorescu şi Alexandru Macedonschi, pe lângă alte producţiuni literare, au alcătuit şi epigrame, cărora le lipseşte însă caracterul de generalitate“ (s.n.).

Opţiunea, însă, act prin excelenţă subiectiv, deşi subordonată criteriilor stabilite, se resimte, pe alocuri, de pe urma gustului autorului şi a limitelor vremii în care a apărut lucrarea.

Implicită în Antologia sa, concepţia lui Sofronie Ivanovici despre o astfel de lucrare devine explicită şi într-o scrisoare pe care acesta i-o trimite, la 16 iunie 1958, lui Leonard Paukerov, publicistul care în acei ani se străduia din răsputeri să elaboreze o antologie a epigramei româneşti, şi care ne-a şi pus-o la dispoziţie (scrisoarea, dar şi antologia întocmită). Iată un pasaj semnificativ din acest document revelator: „*V-am rugat şi vă rog încă, de a nu se pierde din vedere ca, în această partidă a mea, să figureze şi cele trei epitafuri:* ***Pe mormântul unui avar, Pe mormântul unui cartofor*** *şi* ***Epitaf câinelui meu****. Vi le alătur, din nou, în copie. Cu atât mai mult trebuie să figureze aceste trei bucăţi, cu cât Dvs., în partida mea, ce mi-aţi întocmit-o şi mi-aţi citit-o, la prima întâlnire, cuprinde şi catrene epigramatice (toate sublinierile sunt în text), sub formă de definiţii, în locul altor bucăţi pur epigrame sau epitafuri. Antologia Dvs. fiind în stil mare, e un „istoric al epigramei româneşti“ şi trebuie să cuprindă, în primul rând, toate epigramele, epitafurile şi catrenele reuşite, în formă şi fond, căci, contrar, îşi ştirbeşte prestigiul ei literar. Apoi, după cum v-am mai spus, pentru cititori, amatori de umor, nu importă numele autorului, mai cunoscut sau mai puţin cunoscut în literatura generală, – lor, cititorilor, le trebuie un umor sănătos, fiindcă latinul spune:* „**Satira nu admite mediocritate**“. *Într-o antologie în stil mare, se admite (sic) însă şi bucăţi mai uşoare, dar picante, avându-se în vedere cum a decurs, de la început, progresul genului epigramatic (...)*“.

Era metoda, pe care autorul însuşi a căutat s-o urmeze în alcătuirea propriei sale antologii.

Să ni se permită a stărui asupra a două piese cuprinse în acest extrem de valoros florilegiu epigramatic, întrucât ele se constituie deopotrivă în semnalări şi rectificări de istorie literară.

În succintul studiu introductiv (prefaţă), la care ne-am mai referit, Ivanovici citează un epitaf a cărui origine este prezentată a fi folclorică: „*În această groapă / Zace un sicriu, / În sicriu un popă / Şi-n popă rachiu*“. Am arătat altădată provenienţa acestui catren, şi anume originea lui cultă.

Între epigramele lui Toma Florescu figurând în Antologie se află şi această cugetare epigramatică: „*Universul e o carte, / Dumnezeu i-a fost zeţar, / Iar în carte-i şi „Pământul“: / O eroare de tipar“* („O tristă constatare“). Epigrama a fost, desigur, depistată de antologist în presa timpului, devreme ce nu este de găsit în volumul acestuia.

În cursul său de poezie, G. Călinescu, discutând diversele modalităţi poetice, între care şi literatura suprarealistă, spune: „Adevăratul dicteu automatic a fost definit şi profesat de suprarealişti şi îndeosebi de teoreticianul lor Andre Breton. Cum acesta este medic de boli mintale, am putea să bănuim că e vorba de o contagiune simpatetică, nu rară în astfel decazuri, că anume Breton încântat de vorbirea fără frenţiune, plină de surprize a paranoicilor, ar dori s-o imite. Totuşi, fapt dezamăgitor, foarte rar demenţii vorbesc în aşa chip încât să nu fie înţeleşi deloc, cum e cazul cu poeţii suprarealişti. Compoziţia lor e mai degrabă plată. Iată o poezie intitulată ***Pământul*** de un schizofrenic, citată în Cursul de psihiatrie din anul 1923–1924 al răposatului dr. Obreja: „*Vremea e o carte / Dumnezeu a fost zeţar / Iar în carte e pământul / – o eroare de tipar*“.

Ciudat şi sinuos este traseul acestei epigrame: din Antologie la Cursul de psihiatrie, apoi la cel de poezie şi înapoi, iarăşi, la Antologie, deoarece locul ei rămâne, încă de acum o sută de ani, cel statornicit de Sofronie Ivanovici, ea nefiind câtuşi de puţin „creaţia“ unui schizofrenic, ci a unui epigramist de primă mărime.

Fapt remarcabil, corifeii Antologiei lui Ivanovici, cel puţin după numărul mare de epigrame alese, sunt Toma Florescu şi A. C. Cuza. În încă neîntrecuta sa Istorie a Literaturii Române, acelaşi G. Călinescu avea să reţină, în calitate de maeştrii ai genului, în cadrul unui capitolaş aparte, doar pe I. Ionescu-Quintus şi Cridim. Mult prea puţin şi, pe deasupra, nedrept. Sofronie Ivanovici, în treacăt fie zis, nu numai că nu şi-a aflat locul în această vastă panoramă a literaturii naţionale, neegalată încă, dar nu s-a bucurat nici măcar de o menţiune.

(Continuare în pag. 38)

CONCURS

Rezultatele concursului „EPIGRAMEI"

Tema: „Secetă mare"

Secetă? Da' de unde?! A plouat cu epigrame bune, de ni s-a uscat gâtlejul de atâta râs. Dar, după o bere-două-trei-patru... iacătă şi câştigătorul, în persoana

d-lui Eugen Ilişiu,
care a turnat în pahare următoarea epigramă:

SECETĂ MARE

De două luni n-a mai plouat,
Şi-s morţi de sete vârcolacii,
Iar solul e aşa uscat,
C-aleargă, după câini, copacii…

La câţiva stropi de podium, am reuşit cu greu să selectăm alţi câţiva nesecaţi:

INUNDAŢII LA MURFATLAR

Afirmă dezolaţi bărbaţii,
Privind spre via potopită,
Cum că aceste inundaţii...
Aduc o „secetă" cumplită.

Nae Bunduri

INECHITATE

Ne arde seceta-n fruntarii,
Pământul geme greu sub sapă
Şi-n vremea asta, toţi mai-marii
Au şanse de-a intra la apă!

Gheorghe Bălăceanu

CĂLDURĂ MARE

Văzând prognoza asta sumbră,
Constat cum scapă cine vrea:
Cei grijulii trag toţi la umbră,
Cei fără grijă – ... la măsea!

Grigore Chitul

IRIGAŢII PREFERENŢIALE

Chiar dacă seceta se-abate
Pe-ntinse-ogoare, cu putere,
În ţară nu sunt irigate
Decât terasele... cu bere.

Ioan Fîrte-Adi

SECETA ŞI SALVAMARUL

E simplu astăzi cu salvarea,
În munca mea e trai, neneacă:
Scăzu aşa de tare marea,
Că nimeni nu se mai îneacă!

Petru-Ioan Gârda

METEOROLOGII

Cu prognoza lor zglobie
Nu doresc să ne-nfioare.
Spun că secetă-o să fie...
Doar ca să plecăm la mare!

Constantin Manea

SIMILITUDINE

Veştejit, în lan, e grâul,
Focul mistuie hotarul,
Soarele-a secat pârâul,
Iară soaţa-mi... buzunarul.

Ion Răşinaru

CAUZĂ – EFECT

Afirmă unii analişti
Ritos, cu ifose savante:
Când sunt prea mulţi epigramişti,
E mare secetă de poante!

Nicuşor Constantinescu

IMUNII SECETEI

Seceta e clocotită
Când se lasă peste ţară;
Doar o tagmă-i ocrotită:
Turma cea de pierde-vară.

Sever Purcia

Printre picături, au mai scos capul la suprafaţă, doar pentru o gură de aer, alţi câţiva curajoşi: ***Nicolae Căruceru, Gh. Constantinescu-GECO, Vasile Vajoga, Petre Băneşti, Valentin David, Florina Dinescu-Dinu, Dorel Vidraşcu, Vasile Larco, Dan Căpruciu, Mircea Micle, Ionel Iacob-Bencei, Corneliu Zeana, Nicolae Mihu, Nicolae Peiu, Eugen Deutsch, Grig M. Dobreanu, Ştefan Al.-Saşa.***

CONTRIBUŢII

Al. O. Teodoreanu – PĂSTOREL, 120 ani de la naştere, 50 de ani de la dispariţie

Dr. Elis Râpeanu

Anul acesta se împlinesc 120 de ani de la naşterea lui Al. O. Teodoreanu şi 50 de ani de la trecerea sa în eternitate. Este nu numai unul dintre cei mai mari epigramişti şi umorişti români, ci şi unicul dintre clasici, care a apucat „vremurile noi“, de după 1944, când întreaga creaţie literară a fost subordonată unei singure ideologii. Datele esenţiale privind viaţa şi opera sa sunt prezentate în micromonografia publicată în vol. „EPIGRAMA ÎN LITERATURA ROMÂNĂ“ (Ed. Dealul Melcilor, Braşov, p. 272–325), articolul prezent cuprinzând un sumar biobibliografic, precum şi informaţii noi, revelatoare pentru destinul acestui reprezentant al spiritelor scânteietoare din literatura română.

S-a născut într-o familie de intelectuali de tradiţie la Dorohoi – reşedinţă a Vornicului Ţării de Sus, cu strălucit trecut intelectual şi artistic, despre care Jules Romains a afirmat că este „Oxfordul românesc“. Tatăl lui Păstorel, Osvald, urmaş al unei adevărate dinastii de avocaţi, devine o figură marcantă a Iaşiului. Era vestit pentru generozitatea lui şi, după o vizită la redacţia ziarului OPINIA sau după un chef, avea târgul ce povesti multe zile. Mama sa, Sofia Teodoreanu, fiica preotului Gavriil Muzicescu, născut în Basarabia, muzicolog, dirijor al corului Mitropoliei din Iaşi. Despre aceasta, Ştefania Velisar (Lily Lupaşcu, soţia lui Ionel), notează în cartea „URSITUL“: „*Era o mare putere în făptura ei, cu faţa netedă şi palidă /.../ şi cu un zâmbet cu ochii pe jumătate închişi, ca şi cum ar fi ascultat depărtate acorduri triste. Apoi, în mare contrast, avea scurte izbucniri de veselie, cu râs puternic şi tânăr, de răsunau pereţii*“.

Aceştia sunt părinţii celor trei fraţi – Păstorel, Ionel şi Puiu, cel căzut eroic, ca aviator pe frontul din Franţa. Păstorel a moştenit de la tata verva şi farmecul, jovialitatea, dar şi dragostea pentru chefuri bine stropite cu „lacrimi de struguri“, iar de la mama, darul muzical ce l-a favorizat să memoreze operele muzicale sau literare, imprimându-i armonia ritmului şi a rimei, astfel încât majoritatea epigramelor sale sunt bijuterii literare, adevărate modele de prozodie. (Tot de la mama sa a învăţat gastronomia, arta de a face cozonaci cu 50 de ouă la 1kg de făină). „*Păstorel a rămas toată viaţa copilul teribil al familiei, întreţinut mai întâi de părinţi, apoi de Ionel, simpatizat pentru impertinenţa sa de Cyrano şi indiferenţa cu care trata problemele pecuniare, pentru eleganţa-i vestimentară şi morală, pentru prezenţa-i plăcută la petreceri*“ (Aurel Leon). A dus o viaţă de boem, a fost gurmand, a fost învingătorul şi învinsul vinului, i-a plăcut coniacul bun. Pretutindeni împrăştia voie bună, optimism, sete de viaţă şi nu se sfia să trateze cu umor solicitările oficialităţilor. Când a fost chemat să-şi declare venitul pentru a-şi plăti impozitul, el, juristul care nu practicase Dreptul decât cel mult un an de zile, s-a prezentat astfel: „ N-am venit că am venit, / Am venit că n-am venit“!

Cel care scrie prima epigramă la 18 ani, adresată tatălui său – candidat la un post de senator al Partidului Conservator (*Osvald a obosit / În sălile Palatului / Şi-şi caută odihna / În „dormitorul statului“*), debutează în 1928 cu volumul „HRONICUL MĂSCĂRICIULUI VĂLĂTUC“. În legătură cu acest debut, în volumul „MICI SATISFACŢII“, apărut în 1931, face cunoscut un principiu care ar trebui însuşit şi de cei care-l citează ca pe o acoperire a volumelor slabe publicate, precum că, pentru el, două-trei epigrame reuşite ar motiva apariţia unei cărţi în domeniu. Aceasta a fost o constatare critică la adresa stării de fapt din acea perioadă când, ca şi astăzi, devenise contagioasă boala „epigramitei“. De fapt, iată care e convingerea lui: „*Tipărisem prima mea carte. Aş fi putut-o tipări cu şapte ani mai înainte, dar toate cărţile de debut suferă de apendicită. De aceea, cred că e bine ca domnii autori să le ţină cât mai mult sub observaţie, pentru ca prima criză să le extirpe organul inutil. Asta am făcut... am socotit întotdeauna că un scriitor trebuie să se ocupe cât mai mult de cartea lui atunci când o scrie şi deloc după ce a pus-o în vitrină*“.

Formaţia lui Păstorel stă sub semnul VIEŢII ROMÂNEŞTI de sub conducerea lui Garabet Ibrăileanu. „*Copil, la VIAŢA ROMÂNEASCĂ, am învăţat a preţui scrisul fruntaşilor literaturii noastre. Adolescent, cu VIAŢA ROMÂNEASCĂ petreceam cele mai frumoase ceasuri ale vacanţelor. Astăzi, în VIAŢA ROMÂNEASCĂ am urmărit desfăşurându-se cele mai de seamă talente ale acestei vremi. Şi, pentru a spune tot, VIAŢA ROMÂNEASCĂ m-a călăuzit cu indulgenţă, îndrumându-mi primii paşi nesiguri pe poleiul primejdios al publicisticii*“. Cu alte cuvinte, cel care avea să oficieze în templul literaturii umoristice, şi-a făcut „*ţârcovnicia literară în strana VIEŢII ROMÂNEŞTI*“. Apoi, mai târziu, scrie: „*Toţi cei care am trecut prin această redacţie ne iubim şi ne stimăm. Un succes al unuia e sărbătoare pentru toţi*“. (Fără să vreau, mă gândesc că aşa mi se părea că se întâmpla în Clubul CINCINAT PAVELESCU, pe vremea lui Mircea Trifu).

CONTRIBUŢII

Versurile şi proza lui vor apărea şi în: „BILETE DE PAPAGAL“ , „FAPTA“, „CONTIMPORANUL“, „HIENA“, „FLACĂRA“, „ADEVĂRUL LITERAR ŞI ARTISTIC“, „ŢARA NOASTRĂ“, „UNIVERSUL LITERAR“ etc. Pretutindeni împrăştia voie bună. Până şi în război (primul război mondial, în care a fost grav rănit, a fost decorat cu „Steaua României“ şi avansat căpitan), firea lui de om cu gluma pe buze l-a făcut iubit de camarazi şi de soldaţi.

În 1931 apare volumul „***STROFE CU PELIN DE MAI / CONTRA IORGA NECULAI***“, care a stârnit vâlvă atât printre contemporani, cât şi printre urmaşi. În aceste „strofe“, „epigrama se articulează într-un segment de epopee burlescă. /.../ Ceea ce pare la început rodul unei polemici „cordiale“, îngroşarea tuşei împinge strofele către o sarabandă a burlescului. Astfel, Păstorel se plasează în descendenţa eposului eroi-comic (Ioan Tatomir, LUCEAFĂRUL, 28 ian. 1998). *„Fie neamţ, chinez, hindus, / Omul din maimuţă vine. / Numai Iorga, ştim prea bine, / Că se trage din Larousse“*; *„Când Iorga, meşter între meşteri, / Prin munţi sălhui îşi urlă versul, / S-ascund jivinele prin peşteri / Şi apele îşi schimbă mersul“*. Concluzia: „*Între relativ puţinii autori de epopei din literatura română, ciclul lui Păstorel propune o perspectivă diferită. Cea a ludicului, mimând seriozitatea istoriei*“ (id.).

În 1936, după o cură de ape minerale la Karlsbad, lansează volumul „VIN ŞI APĂ“, care cuprinde catrene şi câteva parodii, bucurându-se de ilustraţia talentatului caricaturist Ion Anestin. Iată prima strofă din sonetul „Poveste ieşeană“: „*La Iaşi, unde se coace bine via, / Trăia demult un tânăr cărturar / Ce-şi stăpânea învăţul bine, dar, / Nu-şi prea putuse stăpâni beţia...*“

În 1937 i se conferă Premiul Naţional pentru Proză, pe care nu se poate spune că nu-l merita, dar se datorează confuziei care se făcea între Ionel şi Păstorel, care-l defavoriza pe Ionel şi îl favoriza pe Păstorel.

Între 1920–1940, epigramele sale, ca, de altfel şi articolele şi pamfletele în care, pe un ton glumeţ-amar, ataca „problemele arzătoare“, descreţesc frunţile cititorilor. În al treilea deceniu, părăsesc arena epigramei, pentru totdeauna, Macedonski, Teleor, Florescu, Bogrea, Ion Pavelescu şi Giordano, iar în cel următor, înainte şi după apariţia antologiei lui Crevedia (1933), se sting Cincinat Pavelescu, Ion Ionescu-Quintus, Valentin Bude şi Vero. Păstorel rămâne cel mai de seamă dintre mânuitorii condeiului ascuţit care să ducă mai departe ştafeta acestei specii.

După schimbările care au loc după 1944, Păstorel – creator şi receptor – a preluat multe dintre poantele şi bancurile care circulau, fixându-le în catrene. Cunoscând o circulaţie literară, precum folclorul, multe au fost schimbate, adaptate gustului omului simplu care, în general, nu se împiedică de cuvintele izgonite din dicţionar. Îndrăzneala acestor „poezioare“ nu putea rămâne fără urmări. Astfel, după căsătoria cu doamna Poenaru-Căplescu, în 1953 (la 59 de ani), „care a fost, până la moartea lui, cea mai potrivită tovarăşă de viaţă“ (D.Botez), scriitorul intră în atenţia organelor de Securitate, făcând parte dintre mulţii intelectuali care au suferit ani de detenţie pentru libertatea opiniilor lor. El a fost vizat cu atât mai mult cu cât, pe lângă catrenele privind noile realităţi aduse de guvernul lui Petru Groza, atacase, şi mai înainte, amestecul „ruşilor“. Iată câteva epigrame care s-au transmis pe cale orală, nefiind publicate de Păstorel (dar adunate de George Zarafu în „**ANTOLOGIA EPIGRAMEI POLITICE**“, Editura Mihai Frunză, 1994, precum şi în broşura „**POLITICE ŞI APULITICE**“) :

Statuii soldatului sovietic
Soldate rus, soldate rus,
Te-au înălţat acolo sus
Că liberaşi popoarele,
Sau fi'ncă-ţi put picioarele?

* * *

Pe drumeagul din cătun
Ieri venea un rus, şi-un tun:
Tunul – rus
Şi rusul – tun!

Petru Groza a călătorit şi în Extremul Orient
De la Iaşi la Port Arthur,
Petru Groza, în carlingă,
N-a găsit atâta c...
Cât ar fi putut să lingă!

„Votaţi Soarele“
Când te văd aşa, pe garduri,
Şi cu raze împrejur,
Zău că-mi vine să te-asemui
Cu o gaură de c...!

Regimului instaurat de comunişti
Din Banat şi pân' la Iaşi,
Se resimte lipsa sării,
Fi'ncă cei mai mulţi ocnaşi
Au ajuns la cârma ţării.

Radioului (unde îi era permis să intre doar prin spate, prin strada Temişana)
De un an şi jumătate
Mă băgaţi mereu prin spate,
Pe când eu, întraga viaţă,
V-am băgat mereu prin faţă!

(Continuare în pag. 38)

INTERVIU

(Urmare din pag. 5)

i-o susţin, epigrama poate face mult, completând tabloul pe care il configurează epocii istorice literatura (cea considerată mare), artele plastice şi muzica, dar şi filozofia, biserica şi alte instituţii.

4. Cum aţi defini Dumneavoastră epigrama?

Mă voi strădui să dau o definiţie scurtă, deşi incompletă. Epigrama, rezumând într-un fel şi cele afirmate până acum, este o specie, în primul rând literară, având o formă scurtă, în versuri, cu o mare concentraţie de idei şi imagini, exprimând o atitudine şi o credinţă. Epigrama adevărată este un suflet mare într-un trup mic. Marele critic Şerban Cioculescu spunea: – citez din memorie – că: „*în epigramă inteligenţa musteşte ca şampania*“. Ducând mai departe analogia, pe lângă şampanie, există şi vinul dulce sau sec (chiar triplu sec!), pelinul (amar); dar vinul poate deveni, prin harul lui Dumnezeu, şi împărtăşanie.

5. Consideraţi că există o filozofie (logică) a epigramei?

Consider nu doar că există o filozofie (logică) a epigramei, ci că epigrama însăşi are o logică şi poate fi şi filozofică. Acestea fac parte din potenţialul ei de necontestat, dar actualizat mai deplin sau parţial, după talent, dar şi cu multă străduinţă. Cine nu munceşte serios, nu ia în serios epigrama. Desigur, e bine când epigramistul are dispoziţie ludică, dar aceasta este pentru a-l scoate din rutină, a-l menţine cu mintea trează, păzindu-l de snobism. Autorironia este o calitate binefăcătoare penru orice epigramist.

6. Care ar fi, după Domnia voastră, secretul unei bune epigrame?

În afară de prozodie, care este la îndemâna autorului, şi care trebuie să fie perfectă, limbajul se cere să fie simplu, dar nu banal; versurile de la început să pregătească inteligent poanta sau concluzia, care trebuie să reprezinte ceva nou. Noutatea are forme multiple, nu se limitează la poantă cu orice pret, poate fi o cugetare, o atitudine diferită de cea obişnuită, o interpretare nouă a unui fapt acceptat de majoritate după nişte prejudecăţi, sau înţelese greşit sau incomplet din lene, din comoditate.

7. Aţi fost tentat să scrieţi epigrame? În caz afirmativ, vă rog să transcrieţi, pentru cititorii revistei noastre, unele dintre acestea.

Scriu demult epigrame. Am frecventat Cubul epigramiştilor „Cincinat Pavelescu“ din Bucureşti, începând din anul 1982. Pe atunci, Clubul era condus de o personalitate a epigramei româneşti, Mircea Trifu. Printre participanţi se găseau mulţi alţi mari epigramişti de la care aveam ce învăţa: Nicolae Ghiţescu, Alexandru Clenciu, Ion Grigore din Ploieşti, fraţii Mircea şi Nelu Ionescu-Quintus tot din Ploieşti, Nicolae Petrescu din Piteşti şi alţii. Să nu se supere cei pe care nu i-am pomenit, dar eram tânăr pe atunci şi puţin priceput în aprecieri. Transcriu mai jos câteva epigrame proprii, încercând să reprezint cât mai bine diverse tendinţe:

UNEI EDITURI

Mi-a scos aşa puţine exemplare,
Încât mi-am spus: – Am fost un dobitoc
Că n-am zvârlit volumul meu în foc,
Căci soba are un tiraj mai mare!

NERECUNOSCĂTOR

Nerecunscător şi nesupus,
Căinţa sper că nu-ţi va fi târzie;
Pe când tu n-ai nici timp de Cel de Sus,
El are pentru tine veşnicie!

ZĂDĂRNICIA REÎNCARNĂRII

Întreb: – Scăpare de prostie,
Prin re-ncarnare poat-să fie?
– Nu! Fără minte dac-ai fost,
Te re-ncarnezi tot într-un prost!

ÎMPĂRŢEALĂ

Americanii cei suspuşi,
Au fricã-n lume doar de ruşi,
Iar ruşii, cât de grandomani,
Au teamă de americani.

Morala:

Când totu-mpart cei mari şi grei,
Împart şi frica între ei!

Apare şi o „găselniţă“ a mea: **epigrama cu morală**, care permite completarea ideii în mod cât mai neaşteptat.

(Continuare în numărul următor)

CARICATURA

VIRGIL TOMULEȚ

În acest număr, avem plăcerea de a vă prezenta un pionier. Atât în sensul cunoscut de noi până în 1989 – prin colaborarea cu publicaţiile adresate copiilor: JOBARAT, ARICI POGONICI, CUTEZĂTORII etc., cât şi prin contribuţia adusă la promovarea unei specii mai „aparte„ a graficii, şi anume Banda Desenată (comics-ul). Destul a menţiona ca, împreună cu Dodo Niţă, alt împătimit al BD-ului, a editat DICŢIONARUL BENZII DESENATE DIN ROMÂNIA, în care sunt prezentaţi peste 100 de artişti.

Să îi urăm „Bun venit“ artistului clujean Virgil Tomuleţ în paginile EPIGRAMEI! (LGH)

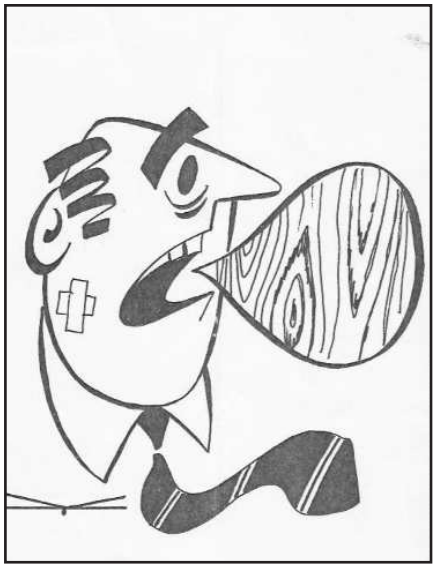

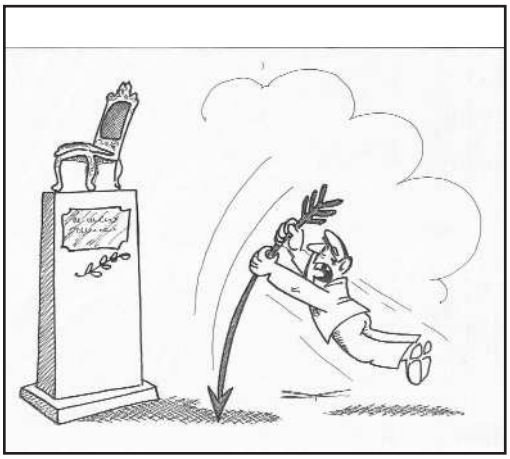

DE-ALE NOASTRE

FIȚI PE FAZĂ! FIȚI PE FAZĂ!

● **Centrul Cultural „Dunărea de Jos“** şi **Clubul Umoriştilor „VERVA“** din Galaţi organizează **Festivalul Naţional de Epigramă „Umor la Mila 80“** ediţia a XVII-a, în perioada 3–5 octombrie 2014.

În cadrul acestui festival lansăm concursul de epigrame cu temele: **1. „În coadă de peşte“; 2. „Luna de miere“; 3. Temă liberă**.

Se vor trimite câte **două epigrame inedite la fiecare temă**, cu semnele diacritice corespunzătoare, într-un exemplar, pe o singură pagină format A4, în sistem **motto**, până la data de **20 septembrie 2014** pe adresa: **Ion Moraru, Str. Siret nr. 62, loc. Independenţa, cod 807165, jud. Galaţi** cu menţiunea „pentru concursul de epigrame“. La concurs pot participa epigramişti de pretutindeni, membri sau nu ai U.E.R., cu excepţia celor din Galaţi.

Informaţii suplimentare se pot obţine de la preşedintele Clubului **Ion Moraru,** la tel. 0766432075 sau **e-mail: moraruion@yahoo.com.**

● **CJCPCT Gorj**, în parteneriat cu Biblioteca Judeţeană „Christian Tell“, Şcoala Populară de Artă, Uniunea Epigramiştilor din România, Asociaţia Naţională a Caricaturiştilor, Grupul de Publicaţii „Flacăra“, Liga Culturală „Fiii Gorjului“, Consiliul Local şi Primăria Runcu, Societatea Umoriştilor Gorjeni, organizează, **în perioada 24–26 oct. 2014, ediţia a XXII-a a Festivalului Naţional de Umor „Ion Cănăvoiu“**, pe următoarele secţiuni:

I. Concurs de volum, inclusiv antologii. Participă volumele de umor (epigramă, fabulă, proză scurtă /poezie umoristică...) tipărite în perioada oct. 2013 – oct. 2014; **II. Concurs de epigramă**. Se concurează cu 10 epigrame, câte 2 pe temele: „Vulturul nu prinde muşte“ (proverb latin); „Teorie şi… practică“ (din I. Cănăvoiu, vol. „Cobra regală“), şi 6 pe teme libere; **III. Concurs de fabule**. – 3 fabule; **IV. Concurs de proză scurtă**. – 3 proze de maxim 3 pagini fiecare; **V. Concurs de parodie / poezie umoristică** – câte 5 creaţii (este obligatorie anexarea operei după care s-a realizat parodia); **VI. Concurs de caricatură / fotografie umoristică**. Se vor trimite minimum 5 caricaturi / fotografii, de format A4 în passepartou, pe teme libere.

Autorii interesaţi de concurs îşi vor trimite lucrările (**la secţiunile II, III, IV şi V în două exemplare,** pe adresa: **Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Gorj, str. Calea Eroilor 15, Târgu-Jiu, cod 210135, Gorj**, până la data de **17 octombrie 2014** (data poştei).

Nu este admisă participarea în concurs a autorilor laureaţi (cu premiul I) la ultimele trei ediţii.

Vor fi respectate obişnuitele condiţii ale expedierii în sistem motto. Obligatoriu va fi menţionat un telefon de contact. Pentru secţiunile volum şi caricatură condiţia de „motto“ se exclude.

Informaţii suplimentare la telefoanele: 0253-213.710, e-mail: traditii_gorj@rdslink.ro sau **0721-370.057** (**Ion Cepoi –** director CJCPCT Gorj), **0727-930.333 – Viorel Surdoiu, e-mail: viorelsurdoiu@gmail.com**

REGULAMENTUL FESTIVALULUI INTERNAŢIONAL DE POEZIE ŞI EPIGRAMĂ „ROMEO ŞI JULIETA LA MIZIL“, Ediţia a VIII-a, 2014–2015

SECŢIUNILE FESTIVALULUI: POEZIE – patru poezii; EPIGRAME – patru epigrame.

La concurs pot participa tinerii români de… orice vârstă peste 14 ani şi de pretutindeni!

ÎNSCRIEREA: se face fie pe **www.romeojulietalamizil.ro** sau prin poştă, pe adresa: prof. **Laurenţiu Bădicioiu, Liceul Teoretic „Grigore Tocilescu“**, **str. N.Bălcescu, nr.131, Mizil, Prahova, cod 105800**, cu menţiunea: pentru „**Romeo şi Julieta la Mizil**“, ed. a VIII-a. Data Limită: **31 decembrie 2014**.

PREMIEREA: 24.01.2015, la Mizil.

Tema impusă, **MIZILUL**, este la secţiunea ***Epigramă***, doar pentru o singură epigramă. Celelalte au teme libere. Surse: **Furnica, 175 de minute la Mizil**, de G.Bogza, **O zi solemnă**, de I.L Caragiale, **Romeo şi Julieta la Mizil**, de G. Ranetti şi alte surse pe care le găsesc concurenţii. Informaţii foarte utile pe **www.romeojulietalamizil.ro**. Poeziile / epigramele trimise nu trebuie să fi fost publicate pe hârtie până la postarea clasamentului. Un motto trebuie adăugat în FIŞA DE ÎNSCRIERE pentru ca, **numai ulterior jurizării, concurentul să poată fi identificat**. Textele vor fi scrise obligatoriu cu **Times New Roman, font 11, cu diacritice, fără alte sublinieri sau intervenţii**. În caz contrar organizatorii îşi rezervă dreptul de a elimina concurentul.

Precizăm că, pentru cei care nu au internet, materialele pot fi trimise prin poştă (la adresa de mai sus), semnate cu motto, în acelaşi plic introducându-se un plic închis, pe care va fi scris acelaşi motto, În acesta se va găsi fişa de înscriere cu adresa de domiciliu, mailul, telefonul, ocupaţia, CNP-ul participantului. Fisa se poate descărca de pe site-ul **www.romeojulietalamizil.ro.**

ESEU

(Urmare din pag. 31)

Printre lucrările gândite şi, din păcate, nefinalizate de Sofronie Ivanovici, se numără antologia „***Amorul în epigrame***“, în care intenţiona să adune epigrame la temă de: Cincinat Pavelescu, Radu D. Rosetti, I. Gr. Perieţeanu, D. Teleor, Toma Florescu, Ionescu-Quintus, N. Crevedia, C. Rîuleţ, Ivanovici-Terenţiu, C. C. Braiesku, Aurelian Păunescu, Polyclet, Cridim, Vero, F. Lobodă etc.

Dintr-o altă perspectivă şi cu un inventar mult sporit de nume, o asemenea lucrare avea să fie realizată abia în zilele noastre.

Pentru ultima dată, Sofronie Ivanovici avea să apară în presă la data de 1 aprilie 1961, când cotidianul „Informaţia Bucureştiului“ îi reproducea epitaful destinat mormântului unui clovn, selecţionat dintre multele catrene prezentate la un concurs organizat de respectivul ziar: „*Voi ce aţi râs cu lacrimi, / Când vă distram mereu, / Depuneţi acum una / Şi pe mormântul meu!*“

Vom încheia prezentul excurs istorico – literar afirmând că oricâte remarci (de obiecţii, în circumstanţele date, nu credem că poate fi vorba) s-ar mai putea face în legătură cu această antologie – unicat, Sofronie Ivanovici a adus un admirabil serviciu epigramei, atrăgând atenţia asupra fenomenului ca atare şi aşezând o piatră de hotar pentru evoluţia viitoare a genului.

Prezentul studiu a ţintit să readucă în lumină un om şi o antologie – prima în istoria genului – ce poate constitui încă un model pentru cei ce, preţuind spiritul de înaltă calitate, vor năzui, la rândul lor, să-l înfăţişeze la adevărata lui valoare.

Contribuţia lui Sofronie Ivanovici, prin această operă de pionierat, menită a ratifica o anumită realitate literară ce se revendică de la specificul naţional: transformarea epigramei româneşti într-un gen de literatură, trebuie elogiată cu atât mai mult cu cât astăzi epigrama a atins dimensiunile unei veritabile mişcări literare – Uniunea Epigramiştilor din România fiind expresia instituţionalizată a acestui fenomen singular în spaţiul românesc.

(Urmare din pag. 34)

Câţiva ani, Păstorel e supus interogatoriilor şi, până la urmă, arestat. Preşedinte al Tribunalului Bucureşti, unde a fost judecat, era Adrian Dimitriu. În 1960, la proces, acesta l-a întrebat pe epigramist de ce scrie epigrame. Cu umoru-i inegalabil şi de neînfrânat, Păstorel a răspuns: „*Domnule Preşedinte, eu fac epigrame cum face găina ouă*“. Spiritualitatea răspunsului nu l-a ajutat pe inculpat în niciun fel: a fost condamnat la 6 ani de închisoare, pentru „uneltire contra ordinei sociale“. A fost eliberat după 3 ani, în 1964, odată cu alţi deţinuţi politici. E anul în care părăseşte lumea care nu mai era a lui. Pe măsuţa de la căpătâiul său, a păstrat până în ultima clipă, volumul lui Horaţiu, din care Păstorel şi-ar fi putut lua drept motto al vieţii şi operei sale versul *Nec vivere carmina possunt quae scribuntur aqua potoribus* (*Nu trăiesc poemele pe care le scriu băutorii de apă*).

Despre Păstorel s-a scris mult şi spaţiul unui articol, şi aşa destul de lung, dar nu cuprinzător, nu ne permite să amintim toate personalităţile care au scris (în) cărţi despre el, toate prefeţele la volumele sale sau articolele despre el apărute în diverse publicaţii. El rămâne cel mai spumos dintre marii epigramişti români, scriitor de poezie şi proză umoristică, traducător dar şi teoretician gastronomic român (cronicile sale gastronomice însumând opt-nouă sute de pagini). Improviza cu o uşurinţă uimitoare, scriindu-şi epigramele pe ce apuca: pe hârtiuţe, şerveţele de masă, pachete de ţigări sau mulţumindu-se să le spună. Cea mai mare operă epigramatică şi-o închină vinului, constanta preţuire a acestei licori uimind prin artă şi diversitate. A lăsat posterităţii cea mai surprinzătoare metaforă închinată vinului: „*Află, bând paharul / Mic, dar venerabil, / Că nu-i vin Cotnarul, / Ci soare potabil*“. Epigramele sale „potatorice“ (de la lat. *poto, -are- a bea*) îmbogăţesc zestrea creaţiei umoristice româneşti. Contemporanul epigramist Mircea Ionescu-Quintus e fermecat de anvergura intelectuală şi de hazul său: „*Era maestru al jocului de cuvinte! El e spiritul cel mai elevat. De aceea, sunt copleşit când sunt adesea comparat cu el*“ (Cf. Laurenţiu Ungureanu, ADEVĂRUL DE WEEK END, nr. 95, 3–5 mai 2013). Academicianul Constantin Bălăceanu-Stolnici, care l-a îngrijit în calitate de medic, după liberarea din închisoare, a fost impresionat de cultura lui, specificând că „*era un gurmand, îi plăceau mâncarea bună şi coniacurile bune*“ (id.).

Atât în proză, cât şi în epigrame, nu se poate abţine să nu zeflemisească, să nu atingă cu şfichiul ironiei sau al satirei – multe învăluite în umorul sănătos al românului de rând – obiceiuri, oameni politici, scriitori şi scriitoraşi, alegeri etc. (în volume ca „**MICI SATISFACŢII**“, „**NU DAU TURCII**“, „**TĂMÂIE ŞI OTRAVĂ**“, „**BERZELE DIN BOURENI**“ ş.a.). În tot ce a scris, s-a identificat cu românii de pe toate treptele sociale şi culturale, autodefinindu-se prin crezul său în virtuţile vinului, în artă şi în Moldova: *Să cred nu ştiu în care Dumnezeu / Şi cui să mă închin nu am habar, / Dar am crezut şi crede-voi mereu / În Artă, în Moldova şi-n Cotnar.*

IN MEMORIAM ✞ IN MEMORIAM ✞ IN MEMORIAM

NE-AU PĂRĂSIT

ION GROSU
(1939 2014)

NUMELE MEU

Numele ce nu vă place
De la tata-i moştenire
Însă, de o vreme-ncoace,
Lupt să fiu un om...subţire!

TEODOR PORTARESCU
(1919 2014)

GAZDA, DUPĂ REVELION

Iar s-a îmbâcsit covorul,
Trebuie, din nou, s-aspir;
Hai să pun aspiratorul,
Că e praf... un musafir.

Familia noastră e mai săracă prin dispariţia lor.
Rugăm pe Bunul Dumnezeu
să-i odihnească în pace!

D-ALE NOASTRE

● Joi 3 iulie 2014, în ziua de naştere a maestrului **Nicolae-Paul Mihail – NICOMAH**, la Sinaia, a fost dezvelită o placă comemorativă pe zidul casei în care a locuit, cu următorul text: „**La ore târzii Cineva îmi bate-n geam... Mai lasă-mă doar o zi“ În această casă a trăit şi a creat, între 1962–2013, scriitorul Nicolae-Paul Mihail (3 iulie 1923, Caracal – 19 martie 2013 Sinaia). Cetăţean de Onoare al localităţilor Sinaia şi Caracal. Creator complex, maestrul a abordat, cu neîntrecut talent, romanul, nuvela, eseul, scenariul de film, poezia şi publicistica. Poemele umoristice şi epigramele şi le-a semnat cu pseudonimul, devenit celebru, NICOMAH.“ Realizat cu sprijinul Domnului Primar Vlad Oprea. Executat de www.busola-serv.ro.**

La ceremonie au participat: familia, viceprimarul Gheorghe Bădăran, membrii Cenaclului Literar „Lucian Blaga“, pe care cel comemorat l-a condus timp de 5 decenii, oameni de cultură, epigramiştii Gheorghe Constantinescu, Mihai Sălcuţan şi Constantin Tudorache. Apoi, la Casa de Cultură, a avut loc premierea Concursului de Epigramă pentru Tineret dotat cu Trofeul „Nicolae-Paul Mihail“.

Mihai SĂLCUŢAN

● În data de 16 iulie 2014, în cadrul manifestărilor prilejuite de „Zilele Municipiului Câmpulung“, a avut loc, în sala mare a Primăriei Municipale, lansarea revistei ACIDAVA nr. 3, editată de Clubul Epigramiştilor şi Umoriştilor Musceleni-CEUM. Clubul a luat fiinţă în anul 2013, având următoarea conducere: Preşedinte – Gheorghe Vintilă, Vicepreşedinţi: Gheorghe Mitroiu şi Constantin Agricola Miu. CEUM a editat în decembrie 2013 primul număr la revistei trimestriale ACIDAVA, cu director I. Cioacă şi Redactor-Şef C. A. Miu. **(LGH)**

ERATA

Dintr-o eroare „total greşită“, epigrama: „*Nu pot renunţa şi basta! / Viaţa unui pierde-vară, / Chiar de nu vă place asta, / Este brandul pentru ţară*“, din cadrul Concursului de replici (comentarii) epigramatice din numărul trecut al revistei (68 / iunie 2014) a fost atribuită d-lui Nicolae Topor şi nu părintelui ei natural, dl. Ionel-Iacob Bencei (mogul – în sensul bun, de lider autoritar, – al epigramei timişorene!). Ne cerem scuze şi vă anunţăm că redactorului vinovat i s-a tăiat accesul la Facebook şi OLX.ro pe şase luni.

Şi, pentru că veni vorba, am dori să furnizăm câteva explicaţii legate de rezultatele concursurilor revistei (mai puţin TOP E). În spaţiul dedicat fiecărui concurs, în fiecare număr sunt publicate epigrama câştigătoare şi cele mai bune epigrame din rândul celorlalte trimise. Epigramiştii care au trimis epigrame bune care nu au mai „încăput“ în pagină sunt înşiraţi la sfârşitul rubricii (asta înseamnă că, nominalizarea este „de bine“, chiar dacă textul însoţitor, din motive umoristice pare uneori ironic). Colaboratorii revistei care nu-şi regăsesc catrenele publicate şi nici numele lor nu este

EPIGRAMA

RAPSODII DE TOAMNĂ

TOAMNĂ ELECTORALĂ

Când vine toamna în Carpaţi
Şi cade bruma pe culturi,
Noi ne gândim la candidaţi...
Dar şi la alte murături.

Nae Bunduri

„RUGĂCIUNI“ DE TOAMNĂ

Ca bun creştin, îl duce toana
Spre izbăvire, mai cu seamă
Şi se închină la icoana,
Ce-a pus-o cârciumaru-n cramă.

Dan Căpruciu

REPROŞUL NEVESTEI

Frumoasă-i toamna, stai la masă
În cramă cu... o tămâioasă.
Dar când a fost de lucru-n vie
*Fugeai... ca **ăla** de tămâie.*

Ion Răşinaru

D'ALE INUNDAŢIILOR

Barajul din vremea cea tristă,
Cârpit cu nisip şi ciment,
La prima privire, rezistă,
Dar nu şi la primul torent.

Vali Slavu

PEISAJ ROMÂNESC

Frigul s-a lăsat de azi,
Şi-i un cer de smoală uns,
Vântul toamnei plânge-n brazi,
Iar românul, pe ascuns.

Nichi Ursei

PENSIA NOASTRĂ

Atunci când piaţa-i plină
Şi toamna e bogată,
Doar pensia suspină:
„Eu sunt tot îngheţată!“

TABOR

ÎN NOUL AN ŞCOLAR
(Eminesciană)

Cum era la ascultare,
Zise un elev de-un cot:
Unde eşti, vacanţă mare,
Cu bunicii mei cu tot!

Vasile Larco

VARA SE NUMĂRĂ BOBOCII

Toamna s-a mutat în vară,
Şi, la Bac, se numărară
Cârduri de boboci, cu puf,
Care, toţi, făcură... buffff!

Eugen Ilişiu

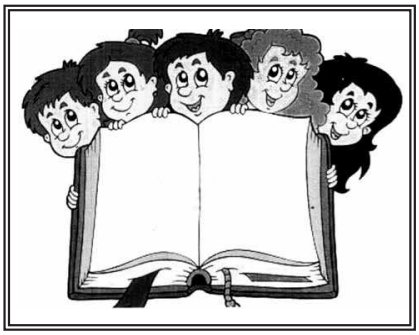

ISSN 1224-3426 Tipărit sub îngrijirea Tipografiei GRAFICA XX